

MAGYAR SÁG

E L O F I Z E T E S I A R A K :

Helyben: Egy óra kor. 1.---	Vidékre: Egy óra kor. 1.20
Negyedévre --- " 3.---	Negyedévre --- " 3.60
Félévre --- " 6.---	Félévre --- " 7.---
Egész évre --- " 12.---	Egész évre --- " 14.---

Egyes példány ára 4 fillér (2 kr.)

FŐSZERKESZTŐ: dr. GYÖRFFY GYULA

FELELŐS SZERKESZTŐ: FÉNYES LÁSZLÓ

SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL:

Budapest, IV. kerület, Várház-körút 8. szám.

Hirdetések petit számítással, díjszabás szerint

Apróhirdetések ára: egy szó 2 fillér, vastagabb betűvel 4 fillér.

Keverik, hogy megegyük.

Kavarják, kavarják a Nessi-ügyet, mintha a kásának is irányt kellene tartania a macskával, amely még most forrónak találja, hogy — megegye.

Holott ma már bizonyos: beveszszük, megeszszük a Nessi-ügyet úgy, ahogy beadják nekünk. Még megköszönhetjük, hogy nem forrón étetik meg velünk, hanem egy kicsit kavarják, hogy ne essen olyan nehezünkre.

Tegnap délután a mentelmi bizottság ülésén pattant ki az elintézés módja Plósz Sándor igazságügyminiszter ama kijelentésével, hogy: fegyelmi ügyekben nem lehet mentelmi jog megsértéséről beszélni.

Ma délben azután a képviselőházban ennek a kijelentésnek nyomán kért zárt ülésben Plósz kijelentette nézetét — utmutatását a szabadelvű párt részére — a mentelmi jog kodifikálva nincsen, de az idevonatkozó törvény szerint az absolute mentelmi jog csak a képviselőházban elhangzottakra vonatkozik, a másik: „a salvus conductus“ pedig csak annyit jelent, hogy a képviselőt a képviselőházon kívül való ténykedéséért személyes szabadságában nem lehet korlátozni, hogy a ház ülésein zavartalanul megjelenhessenek. Szóval, a fegyelmi üldözés alól a mentelmi jog nem véd.

Ez a Plósz nyilatkozata. Ismerve a magyar politikai viszonyokat, tudjuk, hogy ez ügynek vagy a miniszter bukásával, vagy a kérdésnek illetően elintézésével kell végződni. Magyar közönség, te ítélj meg: melyik eset fog bekövetkezni.

Mi itt ennek az elintézési módnak logikájára akarunk hivatkozni. Plósz igazságügyminiszternek — és így a magyar országgyűlés által elfogadandó — álláspontja szerint tehát Magyarországon a népképviselő csak az országgyűlésen mondhatja el nézeteit, ha egyszersmind védhető is. Amit tehát szabad nekem, mint nem védhetőnek elmondani bárhol, hangoztatja az egész nemzet, azt nem szabad elmondania a képviselőnek sehol másutt, csak a képviselőházban. Nem abszurdum ez? Ezentúl akkor tehát a képviselő választóival érintkezve, beszámolóját elmondva, azaz: ismertetve választóival az ország állapotát, beszámolva sáfarkodásáról, így kell, hogy szóljon: — Ami pedig atyámfiai a hadsereget illeti, a hadseregnek és a nemzetnek egymáshoz való viszonyát, arról nem szólhatok nektek, mint képviselőtök. Tiltja a katonai szabályzat...

Ez a nevetségesen abszurd helyzetismét csak oda visz bennünket ahhoz a felfogáshoz, amelyet már megirtunk: a jelen állapotok szerint lelkiismeretes választóközönség nem választhat olyan képviselőt,

aki akármilyen viszonyban a legtávolabbról is még védhető. Nekünk, untauglichoknak nagy előnyünk lesz képviselőkké lehetni.

És ha közülünk, jámbor untauglichok közül akadna őszinte szavú ember, aki fel merné emelni szavát a „Gotterhalte“ ellen a választói előtt, vagy a nemzet előtt, akkor majd mi is besoroztatunk valami képen, behívunk bennünket is valami címen népfőlkelőnek s akkor bennünket is elhallgattatnak.

Ha valahol és valaha, vajjon nem itt áll-e teljes egészében a mentelmi jog szükségesség-e? Épen azért, mert kodifikálva nincsen a mentelmi jog, vajjon adható-e más magyarázat ez alkotmányos elvnek, mint az, hogy a képviselő képviselői működéséért nem üldözhető csak az országgyűlés által vonható felelősségre, egyébkénti működéséért pedig csak az országgyűlés engedelmeivel.

No már most azt kérdezzük ezértől, százezretől és millióitól e nemzetnek, hogy Nessi Pál hogyan utazott le Kolozsvárra? Mint képviselő. Mikor hírt hallotta a Gotterhaltenak, hogyan ment a nép közé? Mint a kiskukutyini kaszinó tagja, vagy a nem tudom hanyadik cs. és kir. gyalogezred szolgálati állományon kívüli tartalékos tisztje? Mint képviselő, mint az országgyűlés tagja: szólani a közönséghez.

Nem akarják belátni, ezt kerülgetik: türehetetlen, hogy az állam területén bármely hatóság vagy testület a törvényhozás tagja felett, a törvényhozás beleegyezése nélkül, dispositive rendelkezessék.

Ne játszunk a szavakkal, ne kerüljünk a kását. A kolozsvári Gotterhalte tüntetés miatt, az ezt követő Barabás-beszédért a nemzetnek meg kell lakolnia, — így főzték ezt ki a bécsi Hofburgban. Ezért kellett Nessi Pálnak tisztirangját előránczizálni. Ezt a tisztit bojtot akarják a nemzet fejéhez vágni memento moriként: ne bánts a Gotterhalte-t.

Példát akarnak statuálni, meg akarják torolni az utóbbi időben lábra kapott tul őszinte hangot. Régi szerencsétlen dinasztikus politika volt: valakinek sarokba kell szorulnia. Nemzetnek vagy a dinasztiaé.

Volt idő, midőn a dinasztia volt sarokba szorulva. A királynak rossz tanácsadói most, a kolozsvári események után, a nemzetet akarják sarokba szoritani.

Az igazságügyminiszter vállalkozott reá, hogy megkavarván egy kicsit a kását: sarokba szoritja vele a nemzetet. Arra vagyunk kíváncsiak: a szabadelvű párt melyik része fogja követni a minisztert?

A nyitramegyei szabadelvűpárt válsága.

Lapunk tegnapi számában röviden ismertettük a nyitramegyei botrányos állapotokat, melyeket *Markhot* Gyula alispán kétszínű viselkedése idézett elő.

Több tekintélyes és a megyei viszonyokban jártas ur ember információja alapján a nyitramegyei visszonyokat a következőkben ismertethetjük:

Markhot Gyula alispán, kinek sem politikai sem pedig társadalmi tudása nincsen olyan mértékben kifejlődve, hogy az alispáni hivatal méltóan töltsse be, megválasztását ugyyszólván kierőszakolta. A megye előbbeni alispánja Craus annyira felette állt a mostani alispánnak, hogy szinte vakmerőségnek minősíthető *Markhot* urtól, hogy egy ilyen képzett hivatalnok után saját szerény képességeinek tudatában egyáltalán pályázni mert erre az állásra. Megválasztásakor nem győzte eléggé hangoztatni, hogy mennyire híve a szabadelvű lobogónak.

Az alispán öcsöce.

Az idők folyamán a vármegye egyik kerülete a képviselő elhalálása következtében megüresedett és ezt a körülményt *Markhot* ur arra akarta felhasználni, hogy öcscséből, *Markhot* Aladáról képviselőt csináljon. Fel is léptette, de minden erőszakoskodás ellenére is *Ernst* Sándor néppárti jelölttel szemben megbukott. Az alispán ur öcscsének bukásához nagyban hozzájárult az a körülmény, hogy az alispán sziveséget teendő, gróf *Pálffy*nak, felfüggesztette bírói állásától *Bréstyánszky* Kálmánt akinek a kerületben rendkívül megállapodott tekintélye volt. A jogos alap nélkül felfüggesztett bírót, aki mindeztideig rendületlen hűséggel viseltetett a szabadelvű politika iránt, igazságtalan ítélletével maga az alispán kergette a néppárt táborába. Az 1901-ik évben bekövetkezett választásoknál *Markhot* ur arra használta fel hivatalából kifolyó tekintélyét, hogy a megyei tisztviselőket eltiltotta még a törvényadta jogaiknak érvényesítésétől is, nehogy — lévén azok igaz szabadelvűek — a néppártnak galibát csináljanak.

Mi sem természetesebb, hogy a jó testvér ezuttal is azon volt, hogy öcscsének kerületet szerezzen. Fel is léptette *Privigyén*, és hogy ezuttal siker koronázza öcsöce ambícióját, hát a szabadelvűség időleges felfüggesztésével paktálni kezdett a papsággal. *Wetzl* rudnai plébános az alispán ur új elvtársa hamarosan átlátta, hogy az öcscsének nagyon kevés kilátása van a győzelemre *Privigyén*, irt hát egy levelet *Markhot*nak, amelyben arról értesíti, hogy megbeszélte *Rakovszky* Istvánnal az eshetőségeket és abban állapodtak meg, hogy üdvösebb lesz, ha *Markhot* Aladár a szeniczi kerületben lép fel és ha egy kis agrárius irt ad a programjának, hát kezeskednek a sikerért. *Markhot* ezt a levelet megmutatta az akkori főispánnak, *Thuróczy*nak, aki kategórikusan kijelentette az öcsöce érdekében szerénytelenségig tulbuzgón működő alispánnak, hogy *aradón* *Markhot*

Aladár ur csak Privigyén és igyekezék a szabadelvű zászlót ott diadalra vinni.

Barátkozás a néppárttal.

Hivatalosan így lett elintézve a dolog, de privátim az alispán ur nagyon megbarátkozott a néppárttal és mindenképen azon volt, hogy ha mar az öcs megbukott, hát a legközelebbi restaurációnál a néppárt segítségével ő legalább ismét bejusson az alispáni hivatalba és ellenszolgálatul testestül-lelkestül a néppárt szolgálatába állt. Így történhetett meg az 1901-es választások alkalmával, hogy Nyitra-megyében megválasztottak 6 néppárti, 2 pánszláv és csak 3 szabadelvű jelöltet.

Markhot ur nagyon jól tudta, hogy a néppárti zászló mögött pánszláv eszmék lakoznak, de hiúsága legyőzte benne a magyar hazafit. E nemzetiségi izgatásoknak különben is erősen kitett végvidéket egyszerűen kezébe szolgáltatta a pánszláv eszmék harcászainak és jutalmul hazafiatlanságáért megnyerte a hozzá méltó egyének támogatását.

Igen természetes, hogy a megye hazafias és szabadelvű gondolkozású férfiai mód felett el voltak keseredve az alispán minősíthetetlen eljárásán és mindenképen azon voltak, hogy ez a köpönyegforgató a restaurációnál kibukjék. *Thuróczy* a megye főispánja készséggel támogatta a szabadelvűek ebbeli jogos törekvését, de közbe jött a főispán lemondása.

Az új főispán dr. *Kramolin* Viktor, ki a *Markhot*-ellenes párt ajánlatára lett kinevezve, értesülvén az alispán ur viselt dolgairól, szintén ellene foglalt állást; alig érkezett azonban Nyitrára, még eddig kideríthetetlen okból garanciát vállalt aziránt, hogy *Markhot* ezentúl szabadelvű szempontból kifogástalanul fog működni és ezen az alapon sikerült őt az alispáni székbe immáron másodszer beerőszakolni. Most aztán első teendője az volt, hogy teljes erejével azok ellen fordult, akik elég hazafiasak és hű szabadelvűek voltak ahhoz, hogy a néppárttal és a pánszlávokkal való paktálását elítélték.

Az alispán a szabadelvű képviselők ellen.

A vármegye hivatalos lapjában egymást érték a gyalázó cikkek *Thuróczy* és a szabadelvű képviselők ellen. A megtámadottak e gyalázásokra azzal feleltek, hogy megalapították saját sajtó organumukat, és kezdetét vette a tollharc, melynek folyamán az ellenzék teljesen lerántotta az alispánról a leplet. Kimutatták, hogy politikailag teljesen megbízhatatlan, korlátozottságánál fogva a közigazgatás vezetésére képtelen és ezt azzal igyekezik ellensúlyozni, hogy a megyei tisztviselők által parancsszóra mentől gyakrabban bizalmat szavaztat magának.

Legutóbb pláne igen mulatságos lefolyású szabadelvűpárti gyűlést rendezett, a melyre sem a szabadelvű képviselők, sem pedig a szabadelvű polgárság az a része, mely ellenese volt, meghívást nem nyert. Annál nagyobb számban jelentek meg cimborái, a kik, mi sem természetesebb, ismét bizalmat szavaztak drágalátos alispánjuknak, a ki az egész értekezlet alatt igazságtalanul hajszolt vadnak igyekezett magát feltüntetni. Beszédet is tartott, melynek folyamán megrágalmazta a távollevő képviselőket és nagyhangon holmi leleplezéssel fenyegetődzött.

A távollevő képviselők, névszerint *Janits* Imre, *Szuljovszky* Dezső, *Victorisz* Miklós értesülvén *Markhot* ur kijelentéseiről, egy pesti hírlap vasárnapi számában az alispán urat *gyáva rágalmozónak* minősítették, ezt megelőzőleg azonban levél útján a leghatározottabban felszólították, hogy ismeresse velük vádjait. Az alispán ur e levélre kitérő választ írt, és ezzel provokálta az említett lapban közölt választ.

de a hízegőnek éppen nem mondható jelzőkért a mai napig sem kért elégtételt.

Az alispán czim bitorlása.

Ennek az urnak a jellemzéseül szolgál még a következő eset is: Az ellenzéki lapnak szerkesztője, *Pollák* Béla, írói néven *Lengyel* Béla a mikor Nyitrára jött, hogy átvegye a lap szerkesztését, bejelentette az illetékes hatóságnál nevét azzal a megjegyzéssel, hogy írói néven mint *Lengyel* Béla szerepel. Az alispán ur, ki nek sok borsót tört az orra alá a szerkesztő, azzal igyekezett bosszút állni, hogy leirt a főkapitányhoz, hogy nyomozza ki, vajjon jogosan viseli-e *Pollák* a *Lengyel* nevet vagy sem és ha nem, hát büntesse meg. A főkapitány erre az ukázra jobb meggyőződése ellenére is pénzbírással sujtotta a szerkesztőt, aki az ítéletet megfélebbezve, bírójául ezáltal éppen az alispánt tette, aki igen természetes, hogy az ítéletet helybenhagyta. *Pollák* (*Lengyel*) Béla azonban nem azért ujságiró, hogy egy alispántól letromfoltassa magát, — kinyomozta, hogy az alispán ur *czimbitorló*. Ő ugyanis *vittenczi Markhot Gyulának* írja magát még a hivatalos aktákon is, holott az ő nemesi levele csak armális és nem donáció. Ez a nemesi levél a nyitra-megyei levéltárban van, tehát az alispán ur jól tudta, hogy jogtalanul bitorolja ezt a nemesi előnevet és így rosszhiszeműsége nyilvánvaló. *Pollák* (*Lengyel*) Béla feljelentette az alispánt *czimbitorlásért* és egyben más vármegyei bíróság delegálását kérte.

Tudósításunk forrása még arról is értesít bennünket, hogy a megyei hivatalokat nem éppen kifogástalanul kezelték. Ennek magyarázata abban rejlik, hogy az alispán daczára annak, hogy utiatalány czimen évenként igen tekintélyes összeget vág zsebre, arra még ál-mában sem gondol, hogy neki az ellenzés is kötelességei, még pedig elengedhetetlen és fontos kötelességei közé tartozik.

E száraz adatokhoz egyelőre nem fűzünk bővebb kommentárt, annyit azonban már most is konstatálhatunk, hogy *hazafiúi, politikai és társadalmi* szempontból nem éppen kifogástalan egyén tölti be Nyitra-megyében ezidőszert még az alispáni tisztet.

Budapest, nov. 11.

Pártértekezlet a székelykérdésről. A függetlenségi és 48-as párt ma délután hat órakor Erzsébet-körut 35. sz. a. helyiségében Kossuth Ferenc elnöklésével értekezletet tart, melynek tárgya a *székelykérdés*.

A költségvetés a pénzügyi bizottságban. A képviselőház pénzügyi bizottsága megkezdte a költségvetés tárgyalását. — Komjáthy Béla ma megsürgette a tisztviselők fizetésrendezését. A miniszterelnök azt felelte, hogy most dolgoznak a javaslat részletein, de különben a kormány maga is sürgősen óhajtja annak a javaslatnak a tárgyalását.

Az ülés másik fontos momentum a *czivilista* felemelésére vonatkozik. A kormány jelezte, hogy e tárgyban külön törvényjavaslatot fog beadni s a tétel tárgyalásának addig való elhalasztását kérte. Az ellenzék ehhez hozzájárult, de már ma hangsúlyozta, hogy e javaslat ellen hosszú és szenvedélyes harcot fog indítani. Ugyanily harcot jeleztek a függetlenségi párt szónokai a véderőjavaslatok ellen is.

A katona-javaslatok. Az ellenzék be nem vallott, de országos obstrukciós hajlamokkal, a kormánypárt pedig alig titkolt kedvetlenséggel fogott hozzá a véderő bizottságban a katonai javaslatok tárgyalásához. Az ülésen *Fodmaniczky* Frigyes báró elnökölt, előadó *Münnich* Aurél volt, a kormányt *Fejérváry* Géza báró honvédelmi miniszter és *Gromon* Dezső államtitkár képviselte. A tanácskozás megkezdése előtt *Münnich* jelentést tett Budapest főváros közönségének a póttartalékosokról szóló törvényjavaslatok ellen beadott kérvényéről. Az ülésen az ellenzék *Tóth* János, *Bakonyi* Samu és *Pichler* Győző személyében határozott állást foglalt a javas-

latok ellen. *Bolgár* Ferencz pártolta a két éves szolgálati időt, mire *Fejérváry* megjegyezte, hogy a kormány elvben nem ellensége a szolgálati idő leszállításának, de e reformhoz nagyobb létszám szükséges. A tárgyalást holnap folytatják.

Az állami tanítók mozgalma. Az országos tanítói gyűlés küldöttsége tegnap fölkereste gróf *Apponyi* Albertet, mint a képviselőház elnökét, *Szell* Kálmán miniszterelnököt s *Lukács* László pénzügyminisztert, hogy ügyüket pártfogásukba beajánlják. A fogadtatásnál mindenütt szívéllyességre találtak s *Lukács* László pénzügyminiszter kijelentette, hogy a kormány a tanítók fizetésrendezési ügyét még végleg nem intézte el s a *lapokban közlétt tervezet indiskréció*, mert még megállapítva a tervezet ez ideig nincs.

Az ökörmézői mandátum. Az ökörmézői választókerületben múlt év október hó 2-án lefolyt képviselőválasztás alkalmával Teleki Gyula grófit a kerület követjének választották meg Seján Antal ellenében. A Seján-párti választók a választást petícióval támadták meg, miért is a bíróság még ez év elején elrendelte a vizsgálatot. A vizsgálat során több száz tanult hallgattak ki s ma volt a folytatódólagos tárgyalás a kuria I. választási tanácsában Adán András elnöklésével. A vizsgálati jegyzőkönyvből kitűnik, hogy tényleg sok választót utasították el az urnától. Ugy az elutasítások, mint a jogosulatlan lesvavazások nagy része a parasztek mellékevein fordul meg. A tárgyalást holnap folytatják.

A vármegyei pénzkezelés államosítása. A vármegyei pénzkezelési reform életbeléptetése és a vármegyei pénztárak átvétele iránt a minap kiadott körrendelet folytatásaképen most bocsátja ki a belügyminiszter az 1902: III. t.-cz végrehajtására vonatkozólag a pénzügyminiszterrel egyetértőleg megállapított három rendbeli utasítást, vagyis a pénztári, számvéveségi és gyámpénztári részletes utasításokat. Azokban a vármegyékben, melyeknek területén pénzügyigazgatóság még nincsen (Csik, Esztergom, Fogaras, Kis-Küküllő, Liptó, Moson, Turóc és Ugocsa,) továbbá, a melyeknek pénzügyigazgatósága más vármegye területén székkel (Bars és Csongrád), számvéveségi kirendeltség fog működni.

Nessi képviselő és a Gotterhalte.

A Gotterhalte ellen tüntető Nessi képviselőnek mentelmi ügye egyre izgatottabbá teszi a parlamentben a kedélyeket.

A képviselőházat ma újra foglalkoztatta az ügy, még pedig zárt ülésben, amelyet a mentelmi-bizottság tegnap i ülésén történtek következtében tartottak.

A mentelmi-bizottság üléséről, amelyet lapunk zárta után tartottak, valamint a *képviselőház mai zárt üléséről* következő tudósításaink szólnak:

A mentelmi bizottságban.

Apponyi grófnak, a Ház elnökének a honvédelmi miniszterhez küldött átirata következtében a m. kir. honvéd gyalogdandár parancsnoksága értesítette Nessit, hogy becsületűggyének előleges tárgyalása további rendelkezésig elhalasztott.

A Nességnek kézbesített értesítés a következő:

M. kir. 79. honvédgyalogdandár parancsnokság.

1101. szám.

k. t.

Nagyságos Nessi Pál

m. kir. szolgálaton kívüli viszonybeli honvédhadnagy urnak

Budapesten.

Értesitem a hadnagy urat, hogy a m. kir. budapesti honvéd kerületi parancsnokságnak i. hó 9-én kelt 3886-1064. eln. kt. szám rendeletével hadnagy ur ellen elrendelt becsületűggyi előleges tárgyalás ugyancsak a m. kir. budapesti I. honvéd kerületi parancsnokságnak a mai napon kelt 4010-1093. eln. k. t. sz. rendelete értelmében a további rendelkezésig elhalasztott. Miről a 79. honvédgy. dandár becsületűggyi választmányát is értesitem.

Dandárparancsnok ur beteg.

Fabriczius (s. k.) alezredes.

A mentelmi bizottság hétfő délután Perczel Dezső elnöklése alatt megkezdte tanácskozásait.

Nessi kihallgatván előadta, hogy ő Kolozsvárott maga bírta rá az ifjúságot, hogy a Kossuth-nóta helyett a Szózatot énekelje s hangsúlyozza, hogy őt a rendőrség egyáltalában nem inzultálta.

Szivák Imre igen fontosnak tartja Nessi ügyét, mert a mentelmi jog nem az egyes képviselőnek, hanem a képviselőháznak joga s azért közös érdeke az egész parlamentnek a mentelmi jog megóvása. De a feniorgó esetében nem látja a mentelmi jog megsértését.

Plósz Sándor igazságügyminiszter szükségesnek tartja, hogy a mentelmi jog tartalmát kifejtse és előadja azt a nézetét, hogy a mentelmi jog megsértésének körébe csak azok az intézkedések esnek, amelyeknek következménye szabadságbüntetés lehet. A jelen esetben csak fegyelmi jellegű eljárásról lehet szó, amely semmiképp sem alkalmas arra, hogy a képviselőt törvényhozói jogának gyakorlásában akadályozza.

A vita folyamán **Sebess Dénes** azt kérdezte a honvédelmi minisztertől, hogy benne van-e a honvédség szabályzatában az a rendelkezés, mely szerint a honvédeknek az uralkodóház valamely tagja jelenlétében köteles volna a néphimnuszunk elkeresztelt „Gotterhalte“-t játszani. Fejérváry sehogysem találta meg a megfelelő paragrafust, de megígérte, hogy a holnapi ülésig ki fogja azt böngészni.

Fejérváry azért azért nem meg a hirhedt szakaszt, mert a gyakorlati szabályok 65 szakaszát nézte a 650-ik helyett.

Miután előrelátható volt, hogy a mentelmi jog megsértését nem mondják ki, **Olay Lajos** már megszövegezte a kisebbség indítványát. Ebben kiemeli, hogy minden hazafinak egyenes kötelessége tüntetni a zenedarab (Gotterhalte) hivatalos előadása ellen. A kisebbségi vélemény arra a következtetésre jut, hogy Bihar altábornagy eljárásában Nessi Pál mentelmi jogának megsértését látja, miért is a Háznak kötelessége ezt a sérelmet megtorolni.

Képviselőházi zárt ülés a Nessi-ügyben.

(Kiszakítva a mai országgyűlésből.)

Gr. Apponyi, a zárt ülést megnyitja, az aláírók elsője **Kossuth** szólal fel.

Kossuth Ferencz: **Plósz** a bizottságban olyan nyilatkozatot tett, mely káros a mentelmi jogra: nagy veszélyt hord méhében ez a magyarázat—ugyond— kötelességünk azt megakadályozni. **Plósz** szerint a mentelmi jog csak a szabadságvesztéstől óvja a képviselőt és azt jelenti, hogy ne legyen akadályozva a képviselői működésben, **Kossuth** szerint azt is jelenti, hogy büntetéssel való fenyegetéssel ne lehessen korlátozni, megfélemlíteni a képviselőt. Nem csak a házban való működésre vonatkozik a mentelmi jog, mint az igazságügyminiszter állítja, mert hiszen az országban is kell járnia a képviselőnek hangulatokat kelteni.

Szell Kálmán miniszterelnök: Elvileg nem bírja a zárt ülésnek. Egyes kivételes esetekben van csak helye, melyek a nyilvánosság előtt nem tárgyalhatók. Közérdekű dologban nem lehet helye a titkos tanácskozásnak. Helyes-e **Plósz** miniszter nézete, vagy nem, azt meglehet vitatni a mentelmi bizottságban. De ez nem való zárt ülésre. Nagyra beszél a mentelmi jogot, a zárt ülésben azonban tartózkodik a nyilatkozástól, mert ez a nyilvánosság elé tartozik. (Élénk helyeslés.)

Olay Lajos: A zárt ülésre azért is szükség volt, mert a kormánypárti képviselők a folyosón másképpen beszélnek, mint bent az ülésben. Ha zárt ülés lesz, a nyilvánosság kizárásával, talán ezek a képviselők is őszintén fognak beszélni. Az az interpretáció, amelyet **Plósz** igazságügyi miniszter a mentelmi jogról adott, ellenkezik **Deák Ferencz** szellemével. **Deák** a 67-iki törvényben deklarálta, hogy katonák a polgári életben elkövetett vétségeikért ne legyenek üldözhetőek a polgári életben. A lényeg az, hogy képviselőt ilyen működésében terrorizálni nem lehet. Az pedig tény, hogy katonák üldözése erre irányul. (Zajos helyeslés balról.)

Apponyi Albert gróf: Hárszabályok szerint az a kérdés most, hogy van-e zárt ülésnek helye. vagy nincs. A nyilvánosság a mi alkotmányunk egyik kritériuma.

Uray Imre a zárt ülés mellett van. A mentelmi jogra odakint van szüksége a képviselőnek, hogy elmondhassa a népek a sérelmeket, amelyekért

síri szeretne szegyenében. Ha sutba vetik a mentelmi jogot, menjünk be Kirnerhez, vegyünk két revolvert s löjjük le, aki megtámad bennünket.

Sebess Dénes szerint is szükséges a zárt ülés. **Szell Géza**: Olyan magyarázatot, amely a mentelmi jog megszorítását célozza, nem fogad el de a zárt ülést nem tartja szükségesnek.

Komjáthy Béla: A dolog érdekébe most nem szabad beleszólani. Egyetlen kérdés itt az a helytelen dolog, melyet az igazságügyminiszter elkövetett, midőn tegnap megengedte magának, hogy elmenjen a mentelmi bizottság ülésére, ott befolyásolni a kormánypárti képviselőket.

Plósz Sándor igazságügyminiszter: A bizottságokba bármelyik miniszter elmehet. A miniszterelnök meg is volt hívva a bizottság ülésére s miután ő nem mehetett el, őt bizta meg képviselővel. Egy ízben éppen **Olay** bizta meg szólót, hogy a mentelmi kérdésben a bizottság előtt nyilatkozzék.

A mentelmi jog két féle, de kodifikálva nincs az egyik az absolute mentelmi jog, amely csak a Házban mondottak vagy történetekre vonatkozik amelyekért a képviselők semmi czimen hatóságoktól felelősségre nem vonhatók. A másik a *salvus conductus* joga, hogy a képviselőt meg ne gátolják szabadságvesztés büntetéssel a Házban való megjelenésében. Hogy fegyelmi esetekben miképpen alkalmazandó a mentelmi jog, arra precedens nincs, A mentelmi jognak is van határa.

Olay Lajos újra felszólal és felemlíti, hogy tegnap kizárták a képviselőket a mentelmi bizottság hallgatóságából. Ez arra vall, hogy nem a jogot akarják önk, hanem meg akarják menteni a kormányt és pártszempontból bíraskodnak.

Apponyi elnök figyelmezteti **Olayt**, hogy kétszer nincs joga szólani és ez nem személyes kérdés.

Olay: Majd beszélek a bizottságban.

Plósz személyes kérdésben újra felszólalt, majd **Kossuth** Ferencz él a zárószó jogával, szavait magyarázza. A vita elterelődött medréből. Ő most nem beszélt a Nessi ügyről, hanem egy veszélyes alkotmánymagyarázatról van szó. Huszonnégy óráig sem lehet szó nélkül hagyni, hogy a miniszter így magyarázza a mentelmi jogot, hogy az a képviselőt csak a házban történt ténykedéséért védi, hanem annak az egész országban kell védenie a képviselőt. A delegátusokra vonatkozó szabályokat nem lehet analógiául venni, mert az Ausztriával szemben védi a delegátusokat.

Plósz miniszter szintén szavait magyarázza.

Apponyi elnök: Minthogy senkisé meg kíván szólni, javasolja, hogy a zárt ülésnek vége vessék. (Helyeslés.)

Ezzel a zárt ülés véget ért, Szünet után folytatták az *indemnity* tárgyalását.

A tartalékos tisztek mozgalma.

A budapesti tartalékos tisztek körében nagy fontosságú mozgalom indult meg. A végrehajtó bizottság indítványára mindannyian lemondanak rangjukról. Felhívást adtak közre, melyet már eddig is 300 tartalékos tiszt irt alá és mely így végződik:

„En aluirott polgári és katonai becsületszavammal kötelezem magam, a mai értekezleten előterjesztett indítvány értelmében rangpómól lemondok.“

A mozgalom katonai körökben érthető nagy feltűnést kelt és az országházban is szóba fog kerülni.

A képviselőház ülése.

--- nov. 11.

A Nessi-ügy ugyancsak nagy izgatottságot szült a házban és napról-napra fokozódik a kedélyek háborgása. Különösen a függetlenségi tárgyalják hangos szóval az esetet és elkeseredésüket csak fokozta **Plósz** Sándornak a mentelmi bizottságban tegnap tett ama jelentése, hogy a katonák intézkedésében nem látja a mentelmi jog megsértését, hanem az egész dolgot csak fegyelmi ügynek minősíti. **Olay** Lajos az ülés megnyitása előtt nagy hévvel kapacitálta elvtársait, hogy csináljanak zárt ülést, de úgy látszott, hogy ebből semmi sem lesz. **Apponyi** elnök 10 órakor megnyitotta az ülést és elsőben is jelentette, hogy báró **Fejérváry Géza** honvédelmi miniszter elrendelte, hogy a katonai becsületbíró eljárása felfüggesztessék. A Ház

az elnök jelentését örömmel vette tudomásul és ezután **Daróczy** bejelentette a kérvényekről szóló jelentést. Mikor **Ráth** Endre a legfiatalabb honatyára szólásra emelkedett, hogy az indemnity ellen beszéljen, mindenki azt hitte, hogy a zárt ülés elmarad.

Ráth Endre szabad magyar, független országról álmódott és látja most, hogy az országot Ausztriától tették függővé. Beszél a katonai reformokról és azt mondja, hogy ha a katonaságnál magyarul felel a magyar, hát megbüntetik, ha nem tetszik a gotterhalte, akkor is megbüntetik és egy ilyen szellemű hadsereg fenntartásához kell a népet utolsó csep véreig kiszípolozni. Lendületes beszédét azzal fejezte be, hogy a székelység sanyaru állapotát jellemezte. Székelyföld küldöttje vagyok — ugymond, amely föld népe a legjobban érzi a kormány mostohaságát. Ha vasut kell, nincs pénz, iskolára csatornára nincsen pénz, bezzeg ha a hadseregnek kell, akkor van pénz bőven. Az indemnityt nem fogadja el. A párt legfiatalabb tagját lelkesen üdvözölte lendületes és magvas beszédjéért, melynek különösen a székelyekre vonatkozó részre tett nagy hatást. Most következett azután a meglepetés. **Apponyi** elnök ugyanis jelenti, hogy husz képviselő zárt ülést kíván tehát a hárszabályok értelmében a zárt ülést elrendeli és megparancsolja a karzatos kiűrését, amit a fiatalabb honatyák tekintettel arra a körülményre, hogy ma a szokottnál is több és csinos hölgy volt jelen — élénken sajnáltak. Hogy mi értelme van a zárt ülésnek a mai formájában, azt nem tudjuk, ha csak az nem, hogy a lapok az ilyen ülésről kiméribb tudósítást hozzanak. A zárt ülésben a *Nessi*-ügyet tárgyalták és elsőben is **Kossuth** Ferencz szólalt fel és czáfolni igyekezett **Plósz** igazságügyminiszter felfogásának helyességét. Beszélt még **Szell** Kálmán, a ki nem helyeselte a zárt ülés iránti kérelmet.

Beszélt még **Komjáthy**, **Uray** és **Olay** Lajos és végül kimondták, hogy a zárt ülésre nincsen ok. Az újból nyilvánossá lett ülés első szónoka az annak idején igen radikálisan elhallgatott demokrata képviselő **Vázsonyi** Vilmos volt, aki nagy kezülséggel támadta az indemnityt. A bukott államférfiakról sikerült hasonlatot mondott. Ha nagy ember volt a bukott férfi, az hasonló a kialvó tüzhányóhoz, melynek kráterébe a játszódozó gyermekek kavicsokat hajigálnak, ha kis ember volt a kegyvesztett államférfi, olyan s mint a kiszitt tajtékipa: bele kerül a gyűjteménybe, de többé nem pipálnak belőle. Beszélt még a civilizista emelés jögtalanságáról, a katonai reformokról, a gazdasági helyzetről, majd pedig **Nagy** Ferencz-czel szemben azt igyekezett bizonyítani, hogy a szabadelpvűpártban nincsen meg az a fennen hirdetett egység. Az indemnityt nem fogadja el. A következő szónok **Egri** Béla volt, Baranyamegye küldötte, a ki másfél óráig beszélt a költségvetés ellen és olyan reformokat ajánlott, a melyeket **Lukács** László pénzügyminiszter már réges-régen beillesztett. A kis kudarc után sietve jelentette ki, hogy ő sem fogadja el a költségvetést és erre **Apponyi** elnök az idő előrehaladottságára való hivatkozással az ülést félbeszakítja és folytatását holnap délelőtt 10 órára tűzi ki.

Részletes tudósításunk itt következik.

Elnök: **Apponyi** Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: **Szell** Kálmán miniszterelnök, **Lukács** László, **Darányi** Ignác, **Plósz** Sándor és **Cseh** Ervin.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után.

Elnök jelenti, hogy **Fejérváry Géza** báró honvédelmi miniszter a **Nessi Pál** ügyben hozzáintézt hivalalos értesítés után nyomban értesítette őt arról, hogy **Nessi** ellen a katonai becsületügyi eljárást felfüggesztette. (Élénk helyeslés.)

Daróczy Aladár előadó beterjeszti a kérvényekről szóló jelentést.

Következett az *indemnity*ás.

Ráth Endre: Egy szabad, hatalmas, független magyar nemzetről álmódott, s azt látja, hogy ezt az országot Ausztria akarától tették függővé. A kormányok ennek az országnak a gyengítését mozdították elő. Itt csak a katonaság, a közshadsereg ur és nem a magyar. A tartalékos katonát, ha magyar nyelven felel, becsukják, a tartalékos tisztet, mert a Gotterhalte nem tetszik neki, becsületbíró elé állítják. Brassóban sajnálkoznak a helységnevekről szóló törvény felett.

Korödi Lutz Lajos: Nem áll!

Gaal Sándor: Koródi hallgasson, jobb lesz!

Ráth Endre: A székelyföld küldöttje ő, amely földdel a legkevésbé törődnek. Evszázadok alatt magára hagyták, elszegényedett és sorsán hasztalan panaszkodik a székely — nem segítene, mert azzal riasztják el, hogy nincs pénz. Iskola kellene, vasut, csatornázás és jó utak, de mindezt azt felelik, nincs pénz; a hadsereg azonban van. Az indemnítát a kormány elleni bizalmatlanságból már azért sem szavazza meg, mert nem az ország, és a nemzet függetlenségének és jogainak kivívására törekszik. (Párthivei üdvözlik.)

Elnök: Husz képviselő zárt ülést kért; és ezt a házszabályok értelmében elrendeli, felhívja a karzat közönségét, hogy a termet hagyja el. Addig pedig az ülést felfüggeszti.

A zárt ülésről más helyen közlünk tudósítást.

Zárt ülés után.

Vázsonyi Vilmos áll fel szólásra az indemnításhoz. Kifejti, hogy nálunk a miniszterek görcsösen ragaszkodnak a hatalomhoz és még nem volt rá eset, hogy egy is önként mondott volna le gyengeségének tudatában, hanem valamennyi kényszerült távoznia. A mi a szabadelvű pártban uralkodó híres egységet illeti, ez nem egészen úgy áll, mint a hogy Nagy Ferencz beszédjében kifejtette. Az agráriusok és merkantilisták harca sokkal ismertebb, semhogy a dolgot olyan egyszerűnek lehetne feltüntetni. Az önálló vámtérlet kérdése nemcsak pártkérdés, hanem a nemzetre vonatkozó rendkívül fontos kérdés. Felmerültasajjtóban, hogy nem-e avizözönkövetkezik ezután a kormány után és nem-e káros támadni ezt a kormányt, ő szerinte üdvös volna, ha a konzervatívok jutnának uralomra. A negyvenes évek elején ujonczokat úgy szavaztak meg, hogy a király megesküdtött arra, hogy a tisztek magyarok lesznek és ime ma, hogyan kívánják az ujoncz létszám emelését — semmiéle rekompenzáció nélkül. A negyvenes évek szabadelvű férfiai ellenszolgálat néből nem szavaztak meg semmiféle áldozatot. Bezzeg másképen van ma, egy intés felülről és a többség mindent megszavaz. A jelenlegi kormány programjában a szó szerint vett szabadelvűségnek nyoma sincsen. A miniszterelnök szeretetreméltó modora által itt ott elér valamit de a kiegyezést ő sem képes megcsinálni, az önálló vámtérlet érdekében semmit sem tesz. A Kossuth ügyben is sokkal gyengébbnek bizonyult az előző kormánynál,

A civillista felemelése a mai gazdasági viszonyok mellett komoly gondolkodás tárgyát nem képezheti. Meg fogják szavazni mint mindent a mi előnye a felsőbb hatalomnak, de a jelen rossz viszonyok között az jogtalan. Nem azért, mert magyar udvartartás nincsen, hanem, mert képtelenek vagyunk újabb áldozatokra. Az udvar szó nem zárt helyet jelent, hanem nyílt helyet, ahonnan meg lehet és meg kell látni a nép baját. A hadügyi követeléseket illetőleg szinten csak azt mondja, hogy a kormány lelkiismeretlen. 40,000 embert cipelnek a kaszárnyába, ezek a nemzeti termelésben, nemzeti munkában részt nem vehetnek és ennek tetéjébe a terheket még emelik. Miért hozzuk ezeket az áldozatokat annak a hadseregnek, amely szellemével elzárkozik minden előtt ami magyar. Az adóreform kérdéséről szólva megemlíti, hogy a pénzügyminiszter valahányszor ebben a kérdésben felszólal mindig mást mond, Iger füt-fát, de teljesíteni semmit sem teljesít. A földadóra vonatkozólag bővebb felvilágosítást kér a pénzügyminisztertől. Ennek a revízióját is régen ígéri a miniszter, de beváltását ad graecas calandas halasztja el. Hivatkozik Ausztriára, ahol már megcsinálták régen az adóreformot a kis emberek teherviselésének tekintetbe vételével. És most itt a reformot a kormány szintén elhalasztja, ezért is bizalmatlan a kormány ellen.

A választói jog kiterjesztését sürgeti és követeli az általános választói jogot. A munkásoknak nyugdíjbiztosítást kér. A főváros anyagi viszonyairól beszél ezután és kárhóztatja, hogy a kormány nem támogatja a főváros jogos érdekeit. A miniszterelnök neheztel a fővárosra most azért, mert a Kossuthszobor mellett foglalt állást és mert a póttartalékosok ellen nyilatkozott. A görbe Sugár-ut küldöttségének szentimentális vála-zt adott a miniszterelnök.

Pichler: Bizonyosan az Ehrlich J. Gusztáv keze volt benne, (Derülttség.)

Vázsonyi: Kérde, miért nem volt a kormány a Kossuth-ünnepen, miért nem állították fel az új országházra Batthány Lajos grófnak az első miniszterelnöknek a szobrát? Miután nem látja a nemzeti kormányzatra való törekvést, az indemnítát nem szavazza meg. (Helyeslés a szélső balon.)

EgriBéla a kormány elleni bizalmatlanságból szintén nem szavazza meg az indemnítást. Mindeure van pénze a kormánynak, csak a baja-báttaszóki vasuti hidra nincs, holott ennek felállítása országos érdek és nem helyi, mint azt tavaly Láng miniszter mondta.

Lukács László pénzügyminiszter: A bajai híd már felvették a beruházati javaslatba. (Eljenzés.)

Egri: Ismétli, nem fogadja el a javaslatot. A vitát holnap folytatják.

KÜLFÖLD.

Kormányválság Ausztriában. Körber nem sokáig örvendhetett a Széll kormány zavarainak, mert most maga is válságos helyzetbe került. A cseh képviselőknak határozott szándékuk Körbert megbuktatni. S úgy látszik, annyira urai a helyzetnek a csehek, hogy Körber már a bukató terv hallatára is bukottnak érzi magát s lemond. Legalább is úgy hirdik, hogy már e héten be fogja adni lemondását. Utódként *Baernreither* volt minisztert emlegetik, aki *koalíciós miniszteriumot* alakítana. Ennek a miniszteriumnak a csehek hajlandók volnának megszavazni az állami szükségleteket és nem támasztának akadályokat a nyelvkérdéssel. De a katonai javaslatok sorsa még ezzel nem volna biztosítva, mert az összes pártok ellene vannak e javaslatoknak.

TÁVIRATOK.

A száj- és körömfájás a reichsrathban.

Bécs, nov. 11.

A képviselőház mai ülésén Schreiner és társai meginterpellálták a miniszterelnököt, mint a belügyminiszterium vezetőjét a száj- és körömfájásnak valamint a sertésvésznek Magyarországból való behurcolása ellen tett intézkedések tárgyában.

A bolgár fejedelem utazása.

Ruszcuk, nov. 10.

Ferdinánd bolgár fejedelem Euxinogradból Ruszcukba és onnan éjjel Plevnába ment, hogy a vezérkartól kísérve, megtekintse a csatateret. Azután hajóval visszatért Ruszcukba, ahova az éjjel megérkezett testvére, Kóburg Fülöp szász herceg.

Sagasta miniszterium lemondott.

Madrid, nov. 11.

A politikai körökben nagy izgatottság uralkodik. Este *Canalejas* meghívására értekezlet volt, amelyben 38 képviselő és 14 szenátor vett részt. A kamarák elnökei látogatást tettek a miniszterelnöknél, de beszélgetésükről mélységesen hallgatnak.

Az angol miniszterelnök beszéde.

London, nov. 10.

A lordmajor banketten Balfour miniszterelnök válasza a miniszteriumra mondott pohárköszöntőre. Örömmel szót a dél-afrikai béke megkötéséről. A dél-afrikai háború igenlő feleletet ad arra a háború előtt felvetett két kérdésre: akarja-e az angol nép a békét, de e mellett előkészül a háborúra és a háború minden áldozataira? És vajjon az autonóm angol gyarmatok anelyett, hogy csak kommanditáriusai volnának a birodalmi kereskedelmi cégeknek, amelyek az előnyökből ki akarják venni a részüket, de veszedelmeknek nem akarják kitenni magukat, készek-e küzdeni a birodalomért? Ami a többi kérdést illeti, hogy t. i. a szerencsés háborút szerencsés béke fogja-e követni, ebben a tekintetben reményt táplál, de túlzott optimizmus nélkül.

NAPIHIREK.

Budapest, nov. 11.

— A báró lovagias ügye a tolvajjal. Különös tartalmu nyíltéri nyilatkozat jelent meg a Kolozsvári Ellenzékben. Hangzik a következőképen:

Mélt.

Báró Bánffy Endre urnak

Helyben.

Kedves Barátunk!

Egy bizonyos Székely Béla nevű egyén, ki mesterségére nézve mülkakatos inas és a Kolozsvárt megjelenő Kolozsvári Ujságban is írogat, elég merész volt téled lovagias elégtételet kérti.

Habár gyanakodva, de mégis érintkezésbe léptünk megbízásod folytán Székely Béla segédeivel: Dr. Schwarcz Miksa és Müller Menyhért urakkal, ez utóbbi állítása szerint tartalékos katonatiszt.

Kezeink közt levő, alábbi okmányok alapján meggyőződünk arról, hogy Székely Bétát nem egy lopás, sikkasztás és csalás terhel. Természetesen ezek után minden továbbítárgyalást megszüntettünk, annál is inkább, mert dr. Schwarcz Miksa és Müller Menyhért urak nem voltak hajlandók felükkkel az azonosságot megszüntetni, dacára annak, hogy a bizonyító okmányokat eredetiben olvasták. A jelzett okmányokat minden érdeklődőnek készséggel felmutatjuk. Kolozsvárt, 1902. nov. 8. igaz híveid: Gr. Bethlen Bálint. Br. Szentkereszty Pál.

A nyilatkozat részleteinek egyikében a többi közt ez olvasható. „Gróf Bethlen Bálint és báró Szentkereszty Pál megjelentek ma a New-York szálloda irodájában s Székely Béláról, mint ottani illeges alkalmazotról felvilágosítást kértek. Tauszik Alajos, Walter Károly urak, valamint több alkalmazott is a következő esetet adják elő: Székely Béla mint elektromos gépkezelő a szálloda szolgálatában volt. Egyszer Tatár Dezsőnek órája eltűnt. A körülmények folytán Tatár Székely Bélára gyanakodott és felkeresve őt, kérdőre vonta, erre Székely Béla bűnét beismerte s bevallotta, hogy az óráát ő lopta el s azt el is zálogosította. Székely Béla az óráát Tatár Dezsőtől annak alvó állapotában lopta el, melyet Tatár Dezső váltott ki a zálogházból.

— Székely Társaságok az alföldön. A székely kérdés iránt immár az egész ország közönsége élénken érdeklődik. Bizonyosága ennek, a Királyhágón innen is felbuzdulva, hogy az erdélyrészi székely mozgalomtól, székely társaságokat alakítanak, hogy szolgálhassanak a székely érdekeknek. Előbb Aradon, majd Debreczenben alakították meg a székely társaságot. Szombaton este, mint tudósítónk értesít, Szegeden alakult meg 50 taggal, Hódmezővásárhelyt pedig vasárnap 30 taggal a székely társaság. A marosvásárhelyi anya-társaság *László Gyula* alelnököt és *Szentgyörgyi* Dénes titkárt küldötte ki a szervezésre. Szegeden Sassi Nagy Lajos keresk. főiskolai tanár, Hódmezővásárhelyt dr. Kenéz Sándor ügyvéd hozta össze a székely társaságot. Mind a két helyen nagy figyelemmel hallgatták a szervezésre kiküldötteket, kik a székely nép sulyos bajairól szóltak. Nyomban ki is mondták, hogy társadalmi agitációt indítanak a székely földök, ásványvizek felkarolása, és a székelyföldi ipari termékek terjesztése érdekében. Szegeden Ternovsky pénzügyigazgató, Hódmezővásárhelyt pedig Juhász polgármester elnököt s három tagu bizottságot küldöttek ki az alapszabályok megszerkesztésére. A két nagy alföldi város példáját a többi városok is követni fogják.

— A „Székely kör“ és a székely iparosok. A Budapesten élő székely iparosok élénk érdeklődéssel fogadták a *székely kör* megnyitását. A megnyitó ünnepélyre képviselőt küldöttek *Katsó Mihály* mozdonyvezető személyében, aki lelkes szavakban tolmácsolta a székely iparosok örömét az életre való kör megnyitása felett s kérte a kör tagjait, hogy ne feledkezzenek meg az iparosokról sem, hanem magasabb szellemi képességet használják vezetésre és felvilágosításra. „Itt gondolkozó vezér elég van — mondta Katsó — s arra kérjük, hogy ha a vezéreknek kitartó katonákra is lesz szükségük, fogadják be munkájuk körébe az iparosokat is“. Dr. *Fabián* alelnök nyomban kijelentette, hogy a kör egyik célja épen az iparos osztály vezetése és ügyes-bajos dolgaikban való felkarolása. Az alelnök kilátásba helyezte az is, hogy amennyiben az alapszabályok módosítatni fognak, a kör tagjai közé az önálló iparosokat is fel fogják venni.

— Ellopott takarékpénztári könyv. *Chudtaksán* József lengyel napszámosnak 4534 koronája volt egy lengyelországi falu takarékpénztárában elhelyezve. A lengyel időközben Budapestre jött munkát keresni s itt Ipolyi utca 3. szám alatt vett fel lakást, hol e hó 2-án észrevette, hogy takarékpénztári betétkönyvét valaki *ellopta*. A rendőrség rögtön táviratozott Mislevicebe a takarékpénztárhoz, honnan az a válasz érkezett, hogy a pénzt dr. *Csillag* Adolf budapesti ügyvéd címére már több nappal előbb elküldték. A rendőrség kihallgatta dr. Csillag Adolfot, ki előadta, hogy e hó 2-án két tanuval jelentkezett nála egy magát *Chudtaksánnak* bemutatott egyén s kérte, hogy számítolja le a betétkönyv értékét. O ezt megtette, mert meggyőződött róla, hogy a könyv nincs hamisítva. Leírta a jelentkezett egyén személyleírását, melyről a rendőrség megálapította, hogy a tettes nem más, mint *Szadeczkij* István és annak szeretője *Klaráé* Zsófia, kik azóta eltűntek a fővárosból. A rendőrség nyomozza őket.

--- Gyermekgyilkos leány. *Kántor* Julianna 18 éves cseléd a bajnok-utca I. számú ház lélecső helyén ujszülött gyermekét belegyömöszölte a félre-eső hely nyílásába. A leány nyoszörgésére azonban a házbeliiek figyelmessé lettek és a gyilkos anyát tetten érték. Rendőrt hívtak, aki *Kántor* Julesát a Rókusba vitette, a csecsemő holttestét pedig a törvényszéki orvostani intézetbe.

— **Rablótámadás a Ferencvárosban.** Kelle-
metlen kalandja volt az éjszaka Szentivánszky
György villamos vasúti kocsivezetőnek. Amint a fe-
renczvárosi vásártéren ment keresztül, egyszerre
átkarolta valaki, legyűrte és ezüst óráját lánczostól
kitépte a zsebéből. Az órát azután átadta egy barna
sapkás fiatal embernek, aki eltűnt vele. A rablótá-
madót azonban az elősiető rendőrök elfogták. Szabó
Antal pécsi születésű 25 éves napszámos az illető,
aki hasonló bűncselekmények miatt már ismerőse a rend-
őrségnek.

x **Próbáljon egyszer szerencsét Lukács Vilmos bank-
házában, Budapest, V. fürdő-utca 10.!!!** Egy egész
osztályosrészeg 12 korona, egy fél 6 korona, egy-
negyed 3 korona, egy nyolczad 1.50 korona.
x **Felhívjuk olvasóink figyelmét Herczeg és Horvát
Budapest, Kerepesi-ut 52. szám alatt, az „Adria“-
szállal szemben létező nődivat-áruházára.**

IRODLOM és MŰVÉSZET.

* **A Valentini-kiállítás.** A sajtó részére ma
nyílt meg *Valentini* János elhunyt magyar festőmű-
vész művészi hagyatékának kiállítása, melyet gróf
Nádasdy Tamás, mint az elhunyt művész végren-
deleti végrehajtója a váci-utca 25. számú palota
I. emeletén rendeztetett. A 82 darabot számláló ki-
állítás igen csekély kivétellel olajfestményből áll.
A rendezésnél ügylészik az az elv volt irányadó,
hogy a nagyobb falak középre egy-egy nagyobb
méretű kép jusson, mely körül azután nyugodtan
helyezkedhessenek el a kisebbek, mint csirkék a
kötő körül. S a legbizalmasabb együttlétben várja
a főváros műélvezetre szomjas közönségét a genre
kép a tájképpel, a vázlat a kész munkával, tekintet
nélkül arra, hogy a világításnak mely irányból kel-
lene jönnie. A genre képek legnagyobb részéhez a
tárgyat Nádasdy-Ladány és környékén vándorló czi-
gányok szolgáltatták, mely téma iránt az elhunyt
művész különös előszeretettel viseltetett. Egy
és ugyanazon cigány alakot többször is magunk
előtt látunk, most mint a *faluból kijövő cigány
asszonyt*, majd mint a *muzsikáló cigányfiút hall-
gató cigányledényt*. Az egész kiállítás azt a benyo-
mást teszi a szemlélőre, hogy az elhunyt művész
műveit csak a saját szórakoztatására alkotta s épen
azért minden művészi törvényen — a mennyiben
ilyenről beszélni lehet — tul tette magát. Ot kevésbé
alterálta az, hogy a képje tulajdonképp honnan kapja
a világosságát, vagy hogy alakjai elrendezésében
van-e izlés, sőt még a távlat helyes beállítása sem
feszélyezte őt. Hanem mikor szükségét érezte az ő
poétikus lelke, hogy egy neki tetsző életképet, avagy
tájt vázra vessen, fogta tábláját, pallottáját és
ecsetjeit s festett ahogyan neki jól esett. --- Epen
ezért *Valentinit* a nagy kvalitású festők közé so-
rolni nem lehet. Sőt egynemely képén például *Bala-
toni tájkep zivataros hangulatban* című képén is
a szertelen szinezés valóságos orgiát ül. Pedig az
egyike legjobb s leghiresebb képének. Mintha
a nép egyszerű fiainak akarta volna bemu-
tatni, hogy egy festő mennyi mindenféle szinű
festékekkel rendelkezik. Tagadhatatlan azonban, hogy
vannak a képek között igazi becsesel bíró alkotá-
sok is, mint például a *Basch Árpád* tulajdonának
megjelölt balatonparti részlet egy csolnakkal. De a
legtöbb kép elárulja a művészt, csak az a kár, hogy
azt a művészt, ki sommivel sem törődik. A kiállítás
a közönség részére szerdán nyílik meg 40 fillér be-
lépődij mellett, mely jótékony célra leand ordítva.
A kiállított képek mind eladók s csekély kivétellel
oly áron, mely megtelei igazi értéküknek.

* **A háboru.** Az *Uránia* színház premierje.
Irta *Ráth Imre*. Az *Uránia* színház nézőtere a teg-
nap este ünnepi díszet öltött. Az érdeklődést az
 fokoztta, hogy a mai estén bemutatott darabot egy
tényleges szolgálatban levő cs. és kir. főhadnagy
írta. Az összegyűjtött és elég ügyesen csoportosi-
tott mozgó és nem mozgó fényképek, néhol érdeke-
sen megirt, helyenkint szellemes, de semmiesetre
nem történeti módon megirt szövegmagyarázatok
állandó kelemes hatást gyakoroltak a szép közön-
ségre. A világtörténelem háboruinak érdekesebb
epizódjait mutatja be a szerző. Ott látjuk szemünk
előtt a római Róma dicsőséges csapatait, *Attila*
vitéz vezérét. Végigvonul a diadalmas sereg, mene-
köl a szörnyű ellenfél. Vér, ágyudörgés, csatazaj

s meglevenedik a vésznon Szigetvár ostroma, az
egri amazonok, a kereszties hadjárat, a francia for-
radalom és a francziák Mohácsa --- Szedán. A ten-
geri csatákat, *Nelson* admirális hőstetteit láttuk. De
láttunk valamit, amit nem láttunk. Ezért egyenesen
az *Uránia tudományos* színházat tesszük felelőssé.
Legalább is azt kellett volna *Ráth Imre* cs. és kir.
tűzérőhadnagynak megmondania, hogy tudományos
alapon megszerkesztett darabja értékét csak növel-
heti a világ legszebb csatája, a magyar szabadság-
harcz. Vagy talán nem illett volna a *háboru* cím-
hez e világra szóló esemény, mivel ez elleneink sze-
rint csak rebellis felkelés volt? Tudományos szem-
pontból ha írunk, igazat kell írni és ilyenkor az
írónak félre kell tenni más tekinteteket. Mi nem
vettük volna rossz néven, ha *Henzi* bombáztatását
mútatta volna be a szerző, mert megtörtént és igaz,
de viszont magyar író tartozik a magyar történe-
lemnek azzal, hogy ne felejtse ki művéből azokat,
akiknek küzdelmét a félistenek harcának szokták
nevezni.

* **Kamarazene.** A főváros legjobb vonósnegyes
társasága, a *Hubay*—*Popper* féle quartett, nem va-
lami nagy sikerrel kezdte meg tegnap hangversenyei-
nek sorozatát. Nem az előadó művészekben volt a
hiba, hanem a műsorban. Mindjárt kedveskedéstül
Tschaikovsky-nak *F-dur* vonósnegyesével kezdtek a
hangversenyt, amelynél sivarabb, gyengébb szerke-
zetű vonósnegyest alig hallottam. A zseniális nagy
orosz zeneszerzőt sohasem láttam oly kicsinek, mint
új vonósnegyesének első tételében. Mintha elfe-
ledte volna, hogy csak négy hangszere dolgozik,
tehát ellenpontozatos ultra-wagneri stilsban nem
fejezhet ki semmit. Egy gondolata nincs az egész
tételben, nem is egyéb az csak különféle vastag-
ságu és hosszúságu aczél- és bélhuroknak különféle
vonóvonások által való megszólaltatása. Megkritizál-
hatta volna *Hubay* Jenő ezt az opust, mielőtt mű-
sorra tette. Igaz, szeretjük mi *Tschaikovsky*-t, de
nem olyan nagyon, hogy ilyenekért is tapsoljunk
neki. Meg kell azonban említenem igazság okáért
hogy az *allegro giusto* tétele csodálatosan szép e
quartettnek. Ez nem is az a *Tschaikovsky*, aki a
többit kottapapírra róta.

A *Brahms* zongoranegyeseinek kitűnő előadá-
sával némileg elfeledtették velünk *Hubay*-ék a kel-
lemetlen diszsonanciák halmazát. A zongoraszó
Pahlen *Richard*, a *Barbi* *Alice* volt zongorakísérője
játszotta. Komoly felfogással és lélekkel játszik hang-
szerén, amelyről különösen a *Schumann* „Träume-
rei“-ának előadásából győződünk meg. Egy pár le-
helletszerű billentését igazán megcsodáltuk. A hang-
verseny utolsó száma a *Haydn G-dur* vonósnegyese
volt. ---pp-r.

* **Színházak műsora kedden, november
11-én:** Nemzeti színház: „Bánk bán.“ Operaház:
„Lengyel zsidó“, „Csárdás“. Vigzínház: „Loute,“
Népszínház: „Casanova,“ Magyar színház: „Lotti
ezredesei.“ *Uránia*: „Háboru.“

Szerdán, november 12-én: Nemzeti színház:
„Halálos csönd.“ Operaház: nincs előadás. Vigzín-
ház: „Csókon szerzett vőlegény.“ Népszínház:
„Niobe.“ Magyar színház: „Balkézről.“ *Uránia*:
„Háboru.“

TÖRVÉNYSZÉKI CSARNOK.

A pozsonyi szörnyeteg.

— Saját tudósítónktól. —

A pozsonyi esküdtszék előtt megkezdődött a
vőgtárgyalás *Rusznák János* huszonhét éves csa-
vargó ellen, a ki tavaly szeptember 8-án a Pozsony
mellett lévő ligeti erdőszegben undorító módon meg-
ölt egy hatodfélves fiút, a kis *Jung Rudit*. A gyer-
mek *Ligetfalu* határában több társával együtt a no-
mokban játszadozott. *Rusznák* czukorral magához
édesgette, aztán elvitte az oroszvári *Dunaág* mellett
lévő erdőbe, s két kezével megfojtotta. Gődöllő ke-
zelében elfogták a csendőrök és Pozsonyba szállították,
a hol egy esztendőnél tovább folyt ellene a
büntügyi vizgat. Pozsonyban, majd Budapesten az
igazságügyi orvosi tanácsnál megvizsgálták *Rusz-
nyákot* és mindentit teljesen épelméjűnek találtak.

A királyi ügyészség nevében *Samarjay* *Károly*
alügyész gyermekrablás, fajtalanlás és szándékos
emberölés miatt, azonfelül pedig még többrendbeli
lopás miatt tesz vádat *Rusznák* ellen. A törvény-
szék elnöke *Anaszt* *Lajos*. A védői tisztet dr. *Ober-
sona* *Pál* a kadémiiai tanár vállalta el.

A vádlott 1876-ban született *Kisfaludon*, *Tu-
rócsmegyében*. Atyja harminczhat éves korában de-
lirum tremenszben halt meg. Már gyermekkorában
nagyon elvetemült volt. Nemsokára lopást követett el.

Husz éves korában besorozták katonának. A
pozsonyi hidász-zászlóaljba osztották be. Egy ideig
itt jó viselte magát és az őrzetőségig vitte. Az
utolsó évben kitört belőle a veleszületett gonoszság.

Tavaly nyáron elment a hűgához, aki *Budapes-
ten* van férjné. Ott a sógorával együtt heteken át
erkölcstelen életet folytatott, végül ellopta hűgának
százhatvan koronát éro mindenféle holmiját s az így
szerzett pénzzel visszament Pozsonyba. Egy ideig
munka nélkül volt, majd a vasuti főpályaudvar rak-
tárában kapott munkát. Ott ellopta egy *Gombkötő*
Mihály nevű munkástársának pénztárcáját, amelyben
kilencz korona volt. Azután a vasutnál se volt többé
maradása. Ismét kereset nélkül őgyelgett és sokat
sétálgatott a dunai ligetben. Egy *Jyon* sétája alkalm-
ból vetemedett arra a szörnyű tette, amely miatt
most a büntető bíróság elé került.

A mikor a vádlottat az előszobában a tanuk
előtt elvezették, *Jung* *Károly*, az áldozat apja föl-
emelt áköllel rohant neki fia gyilkosának. A szolgálk
akadályozták meg, hogy bántalmazza.

A kihallgatás alatt *Jung* *Károly* keservesen
zokogott és megindítóan szolt fia engedelmségéről
és kedvességéről. *Rusznákot* nem a nevéen nevezte,
hanem csak mint vadállatot, emberalaku bestiát
emlegette és a tárgyaló-teremben is többször rá akart
rohanni.

Az elnök figyelmeztető szava csöndesítette le
a bánatos apát. *Kartay* *Mária* cselédeány, a vádlott
volt kedvese, aki többször pénzzel segítette *Rusz-
nyákot*, azt vallotta, hogy *Rusznák* a gyilkosság el-
követése után este 9 óráig volt nála, azután azzal
bncszott el, hogy Budapestre megy. A vádlott ki-
vására kihallgatott tanuk mind azt vallották,
hogy *Rusznák* már suhancz korában többször lo-
pott, hazudott és a szolgálatból is megszökött. Hogy
elmebajos és iszákos, azt egyik sem vallotta.

A védő kérelmére a törvényszék megidézte
Laib *Frigyes* hidász-főhadnagyot, aki alatt a vádlott
szolgált. A főhadnagy öt órára volt megidézve, meg
is jelent a tanuk szobájában, ahonnan néhány perc-
czel öt óra után szitkozódva eltávozott. A terem-
szolga ezt az elnöknek bejelentette, mire a törvény-
szék azonnal átirt a hidász zászlóalj parancsnoksá-
gához, hogy a főhadnagyot szolgálati uton rendelje
a bíróság elé.

A mai tárgyalásról tudósítónk a következőket
táviratozza - *Rusznák* *János* csavargó bűnügyébn
ma déldlött befejezték a *Jung* *Rudi* megölésére vo-
natkozó tanu vallomások felvételét.

A kihallgatott tanuk mind azt vallják, hogy
Rusznák a tett elkövetése előtt sem részeg, sem
rendellenes elmeállapotban nem volt. A tett után
való órákban izgatott volt, de a bolond benyomását
akkor sem tette.

Legérdekesebb a védelem szempontjából leg-
fontosabb mozzanata az eddigi tárgyalásnak. *Laib*
Frigyes hidász-főhadnagy vallomása, aki alatt *Rusz-
nyák* hat évvel ezelőtt szolgált. A főhadnagy eskü
alatt elmondta, hogy *Rusznák* egy izben a kaszár-
nyában rendkívül fegyelemellenesen viselkedett vele
szemben, de *Laib*, aki akkor hadnagy volt, nem csu-
katta el, mert *Rusznák* határozottan idegbajos, halu-
cinációs ember benyomását tette. Másnap *Rusz-
nyák* bocsánatot kért a hadnagytól, aki meg is bo-
csátott neki.

§ **Tűz a Nemzeti Szalonban.** Alig egy hete,
hogy a Nemzeti Szalonban a *Paál*-féle kiállítást meg-
előzőleg az ott dolgozó kárpitos munkások egyiké-
nek *Weszely* *Ferencz* művezető szerelőnek vigyázat-
lansága következtében tűz támadt, amely a Nemzeti
Szalonban lévő képek egyrésztét elhamvasztotta s
tönkre tette. A büntető járásbíróóság a gondatlansága
miatt letartóztatott *Weszely* *Ferenczet* gondatlan-
ságból okozott tűzvész előidézéséért egy havi fog-
házra és 40 korona pénzbüntetésre ítélte, egyben pe-
dig elrendelte *Weszelynek* további fogvatartását. *Dr.*
Gleichmann *Lajos* védő felebbezést jelentett be az
ítélet ellen, egyben pedig felfolyamodott védenoze
szabadlábra helyezéséért. A törvényszék felebbeviteli
tanácsa *Tóth* *Ernő* táblabíró elnöklöte és *Sárkány*

bíró előadása alapján ma foglalkozott a védő által bejelentett felfolyamodással, amelyhez csatolva volt Weszely főnökének Schmidt Miksának egy szavatoló nyilatkozata is, amely szerint a külföldi honos vádlottért a felelősséget magára vállalja. A törvényszék a felfolyamodás következtében elrendelte Weszelynek szabadlábra helyezését s egyben felelősség alatti álló ügyét nyilvános főtárgyalásra rendelte kitűzni s e célból az összes iratokat a felelősségi tanács elnökéhez tették át.

§ Rudnay főkapitány sajtópere. Tegnap délután folytatták a tanukihallgatásokat. Dr. Goldner Adolf, Lantos Adolf vendégfőnök és Harsányi Gyula, a New-York kávéház tulajdonosa azt vallják, hogy a kirakat beveréseket a körmeneten kívül álló suhan-czok végezték s az egész köruton rendőrnök nyoma sem volt. A perbeszéd után az esküdtek visszavonultak s rövid tanácskozás után **felmentő verdiktet** hoztak, melynek alapján a törvényszék a vádlottat **felmentette**.

§ Gyilkosság féltékenységből. (Esküdtbírói tárgyalás). Egy szomorú bünténnyel foglalkozik ma a budapesti törvényszék esküdtbírói tárgyalása. Hujber József munkás 1902. május 23-án a Rottenbiller-u. 39. számú ház lépcsőházában agyonlőtte nejét, ki öt elhagyta és megcsalta. A mai tárgyaláson ismét 50 korona bírsággal lett egy esküdt Nagy Rezső megbüntetve, mert a tárgyalás megkezdése előtt el-távozott a teremből. Zsitvay Leo elnök: (vádlott-hoz. Bűnösnek érzi-e magát?)

Vádlott: Igen. Ezután elmondja vádlott, hogy milyen boldogan élt a feleségével öt esztendőn keresztül. Bérkocsissegéd volt s szépen keresett. Nemrégiben ott hagzta a gazdáját s napszámba járt dolgozni és a keresete megcsappant. Az asszony ekkor zúgolódní kezdett. Folyton pörölt vele, miért nem keres többet, mért nem vesz ruhát neki? Egyszer aztán észrevette, hogy az asszonynak új ruhái vannak. S rájött, hogy felesége tilos utakon járt. Már akkor megakartá ölni, de valahogyan kibékkültek. Azonban a boldog házasság vége volt.

Május derekán végre otthagya öt az asszony. A Rottenbiller-utca 34. számú házában költözött s állítólag mint takarítónő kereste meg kenyerét.

Elnök: Maga a gyilkosság napján egész nap a feleségét leste.

Tanu: Igen folyton nyomában jártam, mikor a Rottenbiller-utcai házába betért, szemem közé nevezett midőn felkértem jöjjön vissza hozzám. Kaczagó ingerkedése arcomba kergette a vért és kétszer rá löttem, Megérdemelte, hogy megöljem, mert megcsalt és tönkre tett.

Első tanu Lázár Ottó 1153 számú rendőr, ki elmondja hogy Hujber kiszaladt a házból s egy kávéházba menekült, ott fogta öt el.

Tenczer Zsuzsi székely cselédnő, ki Hujbernek szolgált, elmondja, hogy Hujbernek sokat ki-nozta urát. Nagyon kacér volt, sokszor szeretkezett fiatal emberekkel, kik közül kűfőnösen egy Hintsch nevű szobrászt tüntetett ki kegyeivel, ki sokszor ott is aludt s egész télen át ingyen náluk kosztolt.

Elnök: Miért nem mondta ezt el gazdájának?

Tanu: Nem akartam árulkodni. Kleinberger Sámuel a megölt asszony bátyja nem tud semmit arról, hogy nővére rossz asszony lett volna, azt hiszi, hogy annak rossz hírét csak Hujber nővérei költötték. Tanuk kivétel nélkül mind vádlott javára vallanak, Hujber szerintük sokat eltűrt a rossz asszonytól, ki bűnös módon csalta meg urát.

Tárgyalás folyik.

KÖZGAZDASÁG.

Arfolyamvesztések budapesti részvényekben. Megjelent a székesfővárosi statisztikai hivatal október havi füzeté. Ebben a hivatal igazgatója értekezik a helyi részvényeknek a múlt évben szenvedett arfolyamvesztéseiről. A becslésnek az az eredménye, hogy egészben véve a fővárosi részvények birtokosai 37 1/2 millió koronát veszítettek, azaz a névértéknek 4 1/2 százalékát. Ha a takarékpénztárak sajátos természetűre való tekintetéből ezek állapotát a többi részvénytársulatoktól külön választjuk, azt találjuk, hogy a takarékpénztári részvények értéke közel fél százalékkal emelkedett, míg a többi részvényeké több mint öt százalékkal hanyatlott. Az 1900. évben az árvesztés 124 millió koronát, vagyis a névérték 15 százalékát tette. Legnagyobb árnyereségek a következő részvényeken értek el: Agrár bank tőzsdei jegyzése következtében 8.7 m. k., Jelzalog-hitelbank 4.33 m., Általános kőszénbánya 1.8 m. k., Egyesült tégla és cementgyár 1.50 m. k. A legnagyobb veszteségeket a következő részvénytársulatoknál szenvedték: Ipar- és kereskedelmi bank 10.5 m., Salgótarjáni kőszénbánya 4.7 m., Bank-egyesület 3.6 m., Vasúti forgalmi bank 3.5 m., Kereskedelmi bank 2.4 sz. Asphalt r. t. 2.4 m. Hitelbank 1.9 m., Rima-Murány-S.-tarjáni vasút 1.8 m., Nemzetközi waggonkölcsönző 1.8 m., Ganz és társa vasút 1.8 m., Magnesit ipar 1.7 m., Általános waggonkölcsönző 1.7 millió korona.

BUDAPESTI TŐZSDÉK.

Gabonatőzsde.

Készárúzet.

A budapesti malmok tudvalevőleg elhatározták, hogy 48 órai üzem redukcióval fognak dolgozni. Ezen körülményt — ugy látszik — már ma akarták éreztetni, mivel nagyobb mennyiségű búzát nem vásároltak. A kínálat, tekintve az üzlet lanyha hangulatát, szintén tartózkodó volt. Ily körülmények között mindössze 8000 q buza kelt el 5 fillérrel olcsóbb árakon. A mostani lanyha irányzatot azonban nem tartjuk állandónak, mert az árak felhozatala már most is a víz rohamos apadása folytán nehézségekbe ütközik, és nem lehet tudni, mikor szűntetik meg a hajózást.

Folyó hó 9-én este 6 órától	10-én este 6 óráig.	érkezett	elment
buza	71015 q.	—	q.
rozs	2652	—	—
árpa	6978	—	—
zab	3560	102	—
tengeri	455	—	—
repce	218	—	—
liszt	102	17537	—
korpa	—	3269	—

Határidőzet.

Amerikából lanyha hírek érkeztek, melyek nem maradtak befolyás nélkül a helyi piacra sem. Az árfolyamok — viszonyítva a tegnapi esti záró-árfolyamunkhoz — ismét estek. A lanyha irányzatot előmozdította a készárúzet helyzete is. Dél felé az árfolyamok néhány fillérrel javultak.

Délben jegyez:

Aprilisi buza	7.42—7.43
Aprilisi rozs	6.46—6.47
Aprilisi zab	6.29—6.30
Aprilisi tengeri	5.72—5.73

Értéktőzsde.

Előzőzsde. Osztr. hitel 665.—, magyar hitel 700.—, 4% aranyj. —, korona —, leszámítoló 440.50, jelzalog 464.—, rimamurányi 460.50, államvasut 694.25, déli vasut —, alpesi —, márká —, városi villamos 323.—, ipar és kereskedelmi bank —, közuti vasut 618.—.

Zárlat. Osztrák hitel 664.50, magyar hitel 700.25, 4 százalékos arany —, korona —, leszámítoló 440.—, jelzalog —, rimamurányi 459.—, államvasut 693.50, déli vasut —, Alpesek 350.50, márká —, városi villamos 324.—, ipar és kereskedelmi bank —, közuti vasut 612.— korona.

Eladatott:

Buza: Tiszavidéki: 400 mm. 82 kgr. 8 K. 07 fél és fillér, 100 mm. 80.5 kgr. 8 K. 07 és fél fillér, 100 mm. 81.5 kgr. 8 K. 05 fillér, 400 mm. 81 kgr. 8 K. 05 500 mm. 81 kgr. 8 K. 05 100 mm. 82 8 K. 05 fillér, 100 mm. 81 kgr. 8 K. 150 mm. 81 kgr. 8 K. 05 fillér, 200 mm. 81 kgr. 7 K. 97 és fél fillér, 100 mm. 81 kgr. 7 K. 95 fillér, 100 mm. 80.5 kgr. 7 K. 95 150 mm. 81.5 kgr. 7 K. 95 fillér, 100 mm. 80.5 kgr. 7 K. 90 fillér, 500 mm. 80.5 kgr. 7 K. 90 fillér, 100 mm. 80 kgr. 7 K. 90 fillér, 200 mm. 80 kgr. 7 K. 80 fillér, sárga, 200 mm. 80 kgr. 7 K. 85 fillér, felső, 200 mm. 70.5 kgr. 7 K. 80 fillér, bükös, 100 mm. 79.5 kgr. 7 K. 75 fillér, mind három hónapra, 150 mm. 79 kgr. 7 K. 80 fillér, felső, 100 mm. 79 kgr. 7 K. 65 fillér, felső, sárga, 100 mm. 78.8 kgr. 7 K. 80 fillér, 100 mm. 78.5 kgr. 7 K. 85 fillér, 100 mm. 80 kgr. 7 K. 85 fillér, 100 mm. 78.5 kgr. 7 K. 85 fillér, 100 mm. 78.5 kgr. 7 K. 80 fillér, felső, sárga, mind három hónapra.

Fejérmegyei: 100 mm. 77.5 kgr. 7 K. 75 fillér, 600 mm. 77 kgr. 7 K. 67 és fél fillér, mind három hónapra,

Pestmegyevidéki: 150 mm. 81.5 kgr. 7 K. 85 fillér sárga, 800 mm. 80 kgr. 7 K. 85 fillér, 100 mm. 79 kgr. 7 K. 80 fillér sárga, 100 mm. 78.5 kgr. 7 K. 65 fillér sárga 400 mm. 78 kgr. 7 K. 90 fillér mind három hónapra.

Budai: 530 mm. 76.5 kgr. 7 K. 55 fillér három hónapra.

Szt.-Tamási: 2000 mm. 76.5 kgr. 7 K. 90 fillér három hónapra.

Arpa: 550 mm. 5 K. 85 és fél fillér, 3 óra kocsin, 500 mm. 5 K. 80 fillér készpénzfizetés mellett malomba. 400 mm. 5 K. 80 fillér, készpénzfizetés mellett malomba, 500 mm. 5 K. 80 fillér, készpénzfizetés mellett paritás, 400 mm. 5 K. 80 fillér, készpénzfizetés mellett Kőbánya, 500 mm. 5 K. 80 fillér, készpénzfizetés mellett. 1000 mm. 5 K. 75 fillér hajóba. Mind készpénzfizetés mellett.

Zab: 100 mm. 6 K. 53 és fél fillér készpénzfizetés mellett.

REGÉNY-CSARNOK.

A határszélről.

Regény.

(40)

Írta: Kupcsayné Molnár Julia.

Igent bólintott fejével.

— De most pihenni! Huzta föl Darlay szemöldökeit.

— Es lerázni azt ut porát! Parancsára uram! Bókolt és bucsuztatta el Darlayt.

XVIII. Még egy válás.

— Szerencsétlen egy házasság. Csatlakozott fiához Darlay, ki szokatlan kitartással járt fel és alá a terrazon. Jó, hogy nem avatkoz-fam bele, nem szeretném viselni érte a felelősséget.

Béla a párkánynak dőlt, szivarkát sodort, egyet-kettőt szippantott csupán, idegesen ellökte.

— Házasságokba egyáltalán nem kellene avatkozni.

Darlay szemöldökei közeledtek egymáshoz, de azért nyugodtan tovább beszélt.

— Sári jobb sorsot érdemelt volna.

Szerencse a szerencsétlenségben, hogy férjének minden hibájára talál mentséget, míg más — azt a vigaszt is nélkülözi.

Elkomolyodó atyjára tekintett, gyorsan folytatta:

— Remélem felment pár napra, vadászni szeretnék az erdőmesterrel, megbeszéltem vele. Szörnyen idegessé tesz a Sári modora, hangos-sága, hullámzó hangulatai. Mindig...

— Igen, mindig ilyen volt, sőt még változókéonyabb, most egyben legalább állandó: férjéhez való szeretetében.

— Elek a gyanupörrel, hogy ez a külön nyaralás válást jelent. Így divat. Előbb szabad-ságot, azután nyugalomba küldeni. Az életet változatossá teszik az emberek, a szerelmet meg-isméltik. Nevetséges, aki egy szerelem bolondja. Nevetett keserűen Béla.

— Ezt nem érted Sárika, Darlay komoly volt.

— Bánt talán a cinizmusom vagy a szerencsétlenségem? Béla hangja szinte fenyegetett. Darlay elkomorodva nézett rá.

Az óta a szomorú reggel óta, mikor Béla rombadülni látta boldogságát és Darlay elutazott, a viszony feszes maradt közöttük, mintha egymást vádolhatnák. A szemrehányás mindig ott volt Béla szemeiben. Látszott rajta, hogy szenved. Am a helyzet csak akkor felcsodott ki valójában köztük, midőn a válás felől kellett intézkedni. Béla nem akarta elhatározni magát, a dolog huzódott, pár nap múlva azonban tudatta atyja vele, hogy most már követeli a válást. Béla betegnek érezte magát, beleegyezett mindenbe, aláírt mindent.

Osszehozta őket a törvény, ha már a szeret-et, a megbocsátás nem tette. Béla megvallotta magának, hogy soha ugy nem szenvedett, mint akkor, mikor Arankát adott állapotban, sápad-tan, soványan és idegenen maga előtt látta. Hába igyekezett megilletődését legyőzni. Mély fájdalom tükröződött arcán és megdöbbenve nézte feleségét. Istenem! Nem tudtam ezt, nem tudtam, hogy ilyen állapotban van. Megbocsátok neki, ha nem is felejték el semmit — volt egyetlen gondolata és kívánta, várta, hogy leg-alább szemeiben lássa a bocsánatkérést, a meg-bocsátást.

Am Aranka nyugodtan, büszkén emelt fővel, mint egy királynő, ki kegyeket adhat, de el nem fogad senkitől, ült helyen és nézett ko-molyan, röviden szemébe. Akkor, hogy történt, ő sütötte le szemeit, holott jövet még teljes megvetéssel gondolt a bűnös asszonyra.

Aranka nyugodt önérettel felelt a kérdé-sekre, míg Béla idegesen mondta el azt a kevés mon-dani valót. Atyja mondta is későbbben:

— Szerepet cseréltetek.

— Miért?

O diadalmaskodott, te voltál megtörve.

— Neki gyermeke lesz és én elüldöztem.

— Fuss utána, kérleld meg!

Béla-nak a szívébe nyilallott a guynos hang.

(Folyt. köv.)

Laptulajdonos:

A „MAGYARSÁG” Iapkiadó-vállalat.

Telefon-szám: 154

KARÁCSONYI ÉS ÚJEVI AJÁNDÉKOKRA ALKALMI ÁRUK.

Az itt felsorolt árakból minden vevőnek engedünk 3% pénztári engedményt, azon felül minden csomag portamentesen küldetlik. 30 koronát meghaladó utánvételes csomagokhoz egy tetszes szerinti képet aranyozott keretben csatolunk ingyen. Bárkinek is, aki e lapra hivatkozik

Óriási nagy áruházunk kivonata:

1 vég 30 rőfös Duua vászon	8.95 frt	1 vég Menyasszony vászon	7.75 frt	3 drb ággy és asztalterítő (1 készlet)	5.50 frt	1 gyönyörű selymruha	25 frtől
1 " 51a Herceg vászon	5.50 " "	1 " Irlandi vászon	6.90 " "	1 finom selyemleány Clott v. Caschmir paplan	10 " "	1 remek angol ruha	10 " "
1 " Székely vászon	6.25 " "	1 " tollhuzat fehér 30 rőf	6.50 " "	4 frt, minden színben kapható.	4 " "	1 legújabb Costum kabát és alj 15 frt és feljebb	7 frtől
1 " 51a lepedő vászon	9.10 " "	1 " sárga, kék, rózsaszinben	6.50 " "	1 finom atlas paplan	6.75 frt	1 kockás Hatu doublegallér	7 frt
1 " Bőr vászon	5. " "	1 " telt tisztavazson ponariorio	1.75 " "	1 legújabb	5. " frt	1 vattas finom posztó gallér	2 " "
1 " RRR. Chiffon	7.20 " "	1 " asztal készlet, jó minőségű fehér és színes	1.75-2.0 frt	Fodorral mindig 4 frral drágább.		1 leg. anyagból készült Palotó	13 " "
1 " RR. Chiffon	6.90 " "	1 készlet ajour széllel valódi damaszt	8.50-10.12 frt	Lószur és tengerifü ággybetétek a legjobb kivitelben mérték szerint készíttetnek.		1 leánya felsőkabát	5 " "
1 " 30 rőf ezerna kanavása	3.95 " "	1 ablakra való csipke függöny	3.50 frt	Állandóan raktáron		1 selyem Plüsch kabát	20 " "
1 " 30 " nagyon finom	5.75 " "	1 ablakra való szövet függöny	1.75 frt	1 elegáns utcai-ruha	12 frtől	szőrmedszszel	
1 " 30 " legfinomabb	7.25 " "						
1 " agyhuzatra való csinvat	7.50 " "						

Minden darab saját műhelyünkben készül. Mérték utáni rendelés a legpontosabban készül. Elkészítés mintaderék után is. Az itt megemlített cikkekben dús mintagyűjteményt küldünk. Még nem telelő arut átcserefűnk.

Bel- és külföldi ruhakelmeinkből és selymeinkből mintákat küldünk.

* Figyelem! * Araink 25%-al olcsóbbak * Figyelem! * 10.000 méter mosóbárony minden * Figyelem! * mint bárkié az országban. * szinben 65, 83 és 90 krajczár. * Gyászruhák 4 óra alatt készíttetnek. Gyászkalapok dupla fátýolla! 6 frt. T. rendelőknek minden szívesseggel rendelkezésre állunk, csak tessék hozzánk fordulni.

HERCZEG és HORVÁT BUDAPEST, VII. ker., Kerepesi-ut 52. sz. a. Adria-szállóval szemben

SZÍNHÁZAK.

Szeda, 1902. november 12-én.

M. kir. Operaház.

Szentivánéji álom

Kezdeté 7 órakor.

Nemzeti színház.

Halálos csönd

Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Niobe

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ

Csókon szerzett völegény

Kezdeté 10 órakor.

Magyar színház.

B. A. L. E. K.

Kezdeté 7 órakor.

URÁNIA

A háboru

Kezdeté 7 órakor.

RUJDER-kávéház

Pedmaniczky-utca 37. Csengery-utca sarkán

Má és minden este

valamint minden vásár- és ünnepnap délután

Balázs Guszti

egri hírnevű szízlata teljes zenekarával hangverseny tart. Dróher-féle palackosor. -- Olcsó árak! -- Buffet Pontos kiszolgálás! Jó magyar borok! Soparé! Egész éjjel nyitva Telefon 20--81

KLEIN MÁRTON

szobafestő.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy a legmodernebb kivitelben készítek díszlet, szobafestő és mázó munkákat pontosan a legjutányosabb árak mellett.

Tisztelettel

KLEIN MÁRTON

Budapest, Csengery-utca 71.

00000 VILLAMOS LÁMPA 00000

Zsebben is hordható

kényelmes, czélszerű, tartós.

Mindenkinek szükséges szobák, lépcsők, folyosók, mellékhelyiségek megvilágítására. Tisztelettel, gyakorlati rendkívül alkalmas, tiszták, nélkülözhetetlen, orvosoknak és szülész-műveknél éjjeli látogatásoknál. Fontos gyárakban, malmokban, pincékben, raktárakban megbízhatóan. Az utazó közönségnek megvilágítására. Ha éjjel megérkezik. Háziaszonyok öröme. Nincs több gyertya-csúszdán és szénnyel. Gazdák és birtokosok megvilágítására és támadás ellen; a szónadrásra éjjel is fel lehet menni. Teljesen megbízható. Több ezer szer használható és ha idővel kiég a telep, újat 75 kr.-ért adunk. **Ára 8 korona.** Utánvél vagy bérmentve az ország olcsóság beküldése mellett küldi az

Általános Villamossági Vállalat

AUFFENBERG J., Klauzál-utca 29.

Villamvilágítás és erőátviteli berendezések. Csengő, telefon és villámhárító felszerelések, lámpa és felszerelési anyagok raktáron vannak jutányos áron.

Magyar kir. államvasutak.

152303/902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága részére a jövő 1903. évi január hó 1-től számított 5 évre, vagyis 1907. évi december hó végéig szükség-lendő fotolitografiai uton előállított menetrend-ábrák felmerülő szükségletnek szállítását biztosítani kívánván, erre ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A kiírás tárgyát képező menetrend-ábrákat előtűntető jegyzék, mely egyszersmind ajánlati mintául szolgál, valamint a szállításokra vonatkozó részletes módzatok a budapesti kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztálynál (Budapest, VI., Andrassy-ut 73. II. emelet 54. ajtószám) kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás m. kir. okmánybélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve legkésőbb folyó évi november hó 28-iki déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési szakosztálynál benyújtandók, vagy posta útján küldendők és a boríték ezen külsőzettel látandó el:

„Ajánlat 152303/902. számhoz”

Bánatpénz gyanánt 500 korona legkésőbb folyó évi november hó 27-iki déli 12 óráig a magyar kir. államvasutak igazgatósága budapesti főpénztáránál leteendő.

Később benyújtott ajánlatok, valamint olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módzatok betartása mellett állíthatnak ki, végre azok, melyek után nem tetették le az előírt bánatpénz, nem vétetnek figyelembe.

Budapest, 1902. október hóban.

Az igazgatóság.

Fogak

2 frttől, valódi amerikai módszer, 10 évi jótállással. A gyökér eltávolítása fölösleges. Szájpadlás nélkül is. Vidékiek 24 óra alatt kielégíttetnek.

== Részletfizetésre is. ==

KOVÁCS J. fogműtérme

Budapest, Károly-körút 9., II. em. 8. szám.

(Grófi Hadik-palota.)

Található naponta reggel 9-től délután 5-ig

Szőlőlugast ültessünk

minden ház mellé és házi kertjeinkben.

Erre azonban nem minden szőlőfaj alkalmas, (bár mind kuszó természetű) mert nem minden házi kertben is, természetesen hoz, ezért sokan nem értik el eredményt ed-

dig. Hol lugasnak alkalmas fajtákat ültettek, azok öven elhatják hozukat az egész szőlőterületen idején a legkiválóbb muskataly és más edes szőlőkkel.

A szőlő hazánkban mindenütt megtermi s nincsen oly ház, melynek fa a mellett a legeseke, yebb gondozással felnevelhető nem volna, ezenkívül más épületeknek, kerteknek, kerítéseknek stb. a logremekebb díszre anélkül, hogy legkevesebb helyet is el foglalna az egyelőre használható részekből. Ez a legháladatosabb gyümölcs, mert minden évben terem.

A fajok ismertetése vo alkózó szíves fénynyomatú katalógus bármikor ingyen és bérmentve küldetnek meg, aki címét egy levelezőlapon tudatja. Érmelléki első szőlőültetvénytelep Nagy-Kágya, u. p. Székelyhid.

Értesítő iroda,

Okmányszerző vállalat Budapesten, VII., Kertész-utca 31. Házassági és egyéb ügyekben beszeres minden okmányt: miniszteri fölmentéseket, dispensatiót stb. Továbbá eljár jogtanácsosa közbenjöttével adó, anyakönyvi, állampolgársági, honosítási, illetőségi, ipar, italmérségi, katonai, kiviteles nőstülési, névmagyarosítás, nagykorúsítás, örökösödés, örökbefogadás, tőzsde, utóanyakönyvezési, utlevél megszerzési és más egyéb minden ügyekben. Az ügyek sürgős és sikeres lebonyolításáért szavatosság vállalatik.

Egyházi szerek,

lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók:

Szüts és társánál

Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

Kettős elektromágneses kereszt vagy csillag

R. B. 86967. szám.

Nem Volta-kereszt

Nem túrkos szor

gyógyít és felüdít

kezeség mellett.

E készülék gyógyít és segít fej-, fül- és fogaifásnál; a migrén, neuralgia, vértelülés, sápkór, szédülés, a fülzuga, nagyothalás, a szivverés, szivgörsök, asztmatikus rohamok, a gyomor-görsök s egyéb görsök, az étvágytalanság, a hideg kezek és lábak, a nem elgyengülés, a csúz, közsvény, ischias, a gyengeség s ágyvédvesség bajában; Influenzában s a vele járó hátrájásknál; különösen idegbántalmaknál s a velük járó álmatlanság s különféle gyengeségi állapokok bajában; a rendetlen vérkeringés bajában s még sok más oly bajban, a melynek a normalis orvosi kezelés szerint vilányos áram a gyógyító szere. Nagy figyelemre méltó az a körülmény, hogy huszéves betegségeket teljesen meggyógyított. Az irodámban levő elismérések és bizonyítványok, a melyek a világ minden részéből halásan emlékeznek meg találmányomról, mindonkor mindenki által megtekinthetők. A kit legkésőbbben 45 nap alatt nem gyógyít meg készülékem, az visszakapja a pénzt. Ahol már minden haszatalan volt, kérem, tessék a készülékemet megpróbálni. Figyeimtetem a t. c. közönséget, hogy az én készülékem nem téveszthető össze a Voltával, mely teljes hatástalansága miatt Németországból, sőt Ausztriából és Magyarországból is hivatalosan ki van tiltva, míg az én elektromágneses készülékem kiváló gyógyító erejénél fogva, általánosan elismert, közkedvelt és elterjedt. Már csak rendkívüli olcsósága is erősen ajánlja.

Nagy készülék ára 6 korona.

Kis készülék ára 4 korona.

Idült betegségeknek alkalmazandó.

Csak gyermekeknek s nagyon érzékeny nőknek való.

Fő központi eladási és ezétküldési hely a bel- és külföld részére:

MÜLLER ALBERT, Budapest, V., Vadász-utca 42/R. sz. Kálmán-utca sarkán.

!Pénzkölcsönt!

Olcson, diskretn és gyorsan szerez katonatiszteknek, köz-, magán-hivatalnokoknak, szóval minden hitelképes egyénnek előnyös visszafizetésre. Házakra, földbirtokokra és telkekre 4 1/2%-os amortizációs kölcsönöket, gyorsan viszi keresztül a legkomplikáltabb Conversionsokat utólagos díjazás mellett. Ertesítést egész nap ad:

SZENES A.

bankbizománya, információ- és kereskedelmi kiegészítő irodája

BUDAPEST,

VII., Erzsébet-körút 22., III/2.

„Apró könyvek”

1. A football játék.
2. A Lawn-tennis játék.
3. A műkedvelő fotografiálás.
4. A tarokk.

Minden szám csak 20 fillér, 30 fillér előleges beiktatása ellenében bérmentve küldi

Barta Lajos

könyvkereskedő

Budapest, Lipót-körút 20.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.

33417/902, szám.

I

Pályázati hirdetmény

bádopalczok szállítása tárgyában.

A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége bádopalczok szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szükséglet a következő:

10 drb	5 kg.-os
10 "	10 "
15 "	15 "
254 "	25 " bádopalczok.

Az ajánlati úrlapok és pályázati feltételek a m. kir. államvasutak szegedi üzletvezetőségénél ingyen kaphatók, míg az általános és különleges feltételek és szabványrajzok csakis készpénzfizetés ellenében a m. kir. államvasutak nyomtatványtárából (Budapest, Andrassy-ut 73-75. sz. alatt) 50, 30, illetve 20 fillér áron beszerezhetők. Ha a feltételeknek posta útján való megküldése kívántatnék, az esetben a vételáron felül még 20 fillér postaköltségre is beiktandó.

Az ívenként 1 koronás magyar bélyeggel ellátott ajánlat ezen alábbi külcimmal:

„Ajánlat 33417/902. számhoz”

1902. évi november 14-én déli 12 óráig a m. királyi államvasutak szegedi üzletvezetőségének I. osztályához benyújtandó vagy posta útján beküldendő.

Bánatpénzül 120 korona készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban 1902. évi november hó 13-án déli 12 óráig a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő vagy oda posta útján beküldendő.

A bánatpénz után kamat nem követelhető. Szeged, 1902. évi október hó.

Az üzletvezetőség helyett:

STENCZEL

főfelügyelő.

Jó karban levő**TRICYKLI kerestetik.**

Czím a kiadóhivatalban.

T. cz.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses utómására adni miszerint

VI., Nyár-utca 34. sz. alatt egy

épület- és műlakatos üzletet

Főtörékvétem oda fog irányulni, hogy minden általam készített munkák a mélyen tisztelt megrendelőim részére kifogástalanul eszközöltesenek.

Műhelyemben elkészítek egyszerű és díszes rácozatot, ugyiszintén mindennemű takaréktűzhelyet, a legjobb kivitelben.

A nagyérdemű közönség b. pártfogását kérve, maradok kiváló tisztelettel

Babarczy Mihály
épület- és műlakatos.

Javítások elfogadtnak és pontosan teljesítetnek.

Vételre kerestetik:

Kolozsvár valamely vidékén egy nagyobb földbirtok, uri lak és kellő épületekkel, lehetőleg vasut közelében. Ajánlatok csakis tulajdonosoktól kéretnek. Dózsa Mihály Budapesten VII. Kertész-u. 4. szám.

Ajánlkozik

egy ügyes szakácsnő, ki főzni jól tud, uri házhoz, éves bizonyítványai vannak. 28 korona fizetést kér. Czím X., Orczy-ut 45. II. a. 46. P. Matild.

Alapított 1800-ban. * Alapított 1800-ban.

Első hazai zongoragyári**Hevesi Balázs utóda Harkai M.**

zongoragyáros, állami iskolák szállítója,

ajánlja saját készítményű zongoráit, mely versenyen bármely külföldi zongorákkal.

Budapest, Deák-tér 6. szám. (Anker-udvar.)

Milleniumi nagy éremmel, kitűnő jó és szép munkahaladás, jó ízlés, versenyképességért 1893. évi iparegyesületi ezüst-éremmel kitüntetve.

Elvállalok minden e szakmába vágó javítást, hangolást és levágást.

Magyar királyi államvasutak.

Pályázati hirdetés.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a kolozsvári műhelyben szükséges 1 drb gőzgép szállítása iránt ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A pályázati feltételek szükséges műszaki leírás és vázlatrajz, valamint a különleges szállítási feltételek ezen hirdetés megjelenésének napjától kezdve az ajánlatok benyújtására alább kitűzött napig, naponta a hivatalos órák alatt (délelőtt 8 óráig 2 óráig) a magy. kir. államvasutak E. II. gépszervezési szakosztályánál (Andrassy-ut 75. sz. III. em.) betekinthetők, illetőleg ajánlatot tenni szándékozók által a magy. kir. államvasutak nyomtatványtárában (2 koronáért) beszerezhetők vagy kívánatra az ezekért járó díj előzetes beküldése mellett posta útján megküldhetők.

Az ajánlatok lepecsételve, ívenként egy koronás bélyeggel, valamint „Ajánlat a 166738/902. sz. hoz” felirattal ellátva, legkésőbb

1. évi december hó 3-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak gépészeti főosztályánál benyújtandók.

Az ajánlatban kiteendő:

1. A szállítandó tárgyak egységárai számokban és betűkben koronáértékben és pedig a gőzgép a műszaki leírás 1-10 pontjaiban felsorolt alkatrészekkel együtt, valamint a 11-13. pontok alatti tárgyak külön-külön minden egyes pontra nézve átlány árban, a 14. alatti alapozási munkákra pedig köbméterenként.

Az egységárok megállapítására irányadóul szolgáljon, hogy a gőzgép összes tartozékaival a kolozsvári műhelybe bérmentve szállítva és ott teljesen felszerelve üzemképes állapotban átadandó lesz.

2. A megrendelés vételenek napjától számított szállítási határidő, mely alatt szállító az ajánlott tárgyakat a fentjelzett műhelybe szállítani, illetve ott üzemképes állapotban átadni, magát kötelezi.

A szállítási határidőnek be nem tartása esetén naponta 20 korona kötbér lesz fizetendő.

3. Az ajánlott tárgyak súlyai szintén kiteendő az ajánlatokban.

Az ajánlatokban kitüntetett súlyokból 5%-nál nagyobb eltérések (ugy fel mint lefelé) szállítók által igazolandók, illetőleg kimutatandók azon okok, amelyeknél fogva az eltérések beállottak. Ezen okok alapján a tárgyak átvétele vagy visszautasítása iránt a máv. igazgatósága dönt.

Súlytöbblet nem fizetettik, súlykevesebbet esetén pedig, midőn az a gép szilárdságára a máv. igazgatóságának egyoldalu megítélés szerint káros befolyással lehet, jogában áll a máv. igazgatóságának a gép átvételét megtagadni.

Oly esetben azonban, midőn a súlykevesebbet a m. kir. államvasutak igazgatóságának egyoldalu megítélés szerint a gép szilárdságára káros befolyással nem bír, és a gép átvételik, a máv. igazgatósága az 5%-nál nagyobb súlyhiányának megfelelő értékét, mely 100 kgrm-kint 20, azaz husz koronában állapítatik meg, a szállító érdemösszegéből levonni jogosítva van.

4. Az ajánlatokhoz csatolandók az ajánlott tárgyak oly részletesen kidolgozott rajzai, hogy azokból az egyes szerkezetek pontosan megítélhetők legyenek. Az ajánlatokkal betérjesztett rajzok ajánlattevőnk vissza nem fogják adni.

A hazai szállítókra nézve kikötjük, hogy azok a megrendelő tárgyakat saját gyárukban tartoznak gyártani. Más hazai gyárak igénybevétele csak a magy. kir. államvasutak igazgatóságának előzetesen kikért engedélye mellett van megengedve. Ha szállítók ezen kötelezettségnek meg nem felelnek, az esetben a 75440/92. sz. különleges feltételek 22. §-ának idevonatkozó határozmányai fognak alkalmaztatni s a szállítók minden körülmények közt kötelesek a nem hazai gyárból szállított gépek és alkatrészek szerződés szerinti árának 20%-át, szóval husz százalékát bírságképen fizetni és ezenfelül jogában áll a máv. igazgatóságának saját választása szerint vagy a szerződés teljesítését, vagy a kár megtérítését követelni és a szállítás tárgyát képező gépeket és alkatrészeket szállító terhére és veszélyére másutt bármely áron beszerezni.

A szállítással a gőzgép és tartozékai össze részletrajzai másolatban lesznek a magy. kir. államvasutak igazgatóságának minden külön díj fizetése nélkül átadandók.

Bánatpénz fejében az ajánlott összegek 5%-a vagy készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban az ajánlatok fentjelzett benyújtási határideje előtti napon déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő, megjegyzvén, hogy az értékpapírok a budapesti, illetve bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb utolsó árfolyam szerinti értékben számíthatnak, de a névértéken felül nem fogadtnak el.

Az ajánlatok érdemleges elintézése után két hét alatt az el nem fogadott ajánlattevők bánatpénze visszaadtni fog, a szállítással megbízott ajánlattevő bánatpénze pedig a megrendelés kézbesítési napjától számított 8 nap alatt a kereseti összeg 10%-ára lesz kiegészítendő és biztosíték címén fog visszatartatni.

A gőzgép a rendeltetési helyén való felszerelése, üzemképes állapotba való helyezése és jó eredménnyel megejtett kipróbálása után ideiglenesen fog átvétetni és az az után kijáró kereseti összeg a magy. kir. postatakarékpénztár cheque- és clearing forgalma útján fog kiegyenlítettetni.

A kifizetendő kereseti összegből egy per mille a máv. nyugdíjra nem jogosított alkalmazottjai külön segélyalapja javára le fog vonatni és visszatartatni.

Az ügylettel járó bélyegilleték-költségeket szállító viseli; az illeték az 1881. évi XXVI. t.-czikk 10. §-a szerint az illetéki díjgyűjlesztő 9. tételének jegyzéke értelmében akként rováendő le, hogy a szállító által kiállított nyugta nem csak a nyugtatványi bélyegilleték címén a II. fokozat szerint járó bélyegekkkel látandó el, hanem arra még külön a szerződés után a III. fokozat szerint járó illeték fejében az utalványozott összegnek megfelelő értékű bélyegjegyek is ragasztandók.

Szállító a szállított gőzgép és tartozékai szerkezetének helyességeért és teljes megbízható működéséért, a kifogástalan kivitelezésért, valamint a felhasznált anyagok jó minőségeért az üzembe vétel napjától számított egy évi jótállást tartozik elvállalni.

A biztosítéki összeg a jótállás letelte után fog visszafizettetni, mindenkor annyiban, amennyiben szállító a jótállási kötelezettség alól feloldottnak lesz tekinthető.

Szállító beleegyezni tartozik abba, hogy a máv. igazgatósága a megrendelt gőzgép és tartozékai gyártását szállító gyárában saját közegéi által ellenőriztethesse. A szállító által a magy. kir. államvasutaktól előzetesen kikérendő engedély alapján megbízott más hazai gyárak a tárgyak és anyagok megvizsgálása és ellenőrzése tekintetében ugyanazon szempont alá esnek, mint szállító saját gyára.

A megrendelés alkalmával kikötjük, hogy a gőzgép gyártásához szükséges szénnek, ugymint fűfőzén, kovácszén és pirszén, amennyiben az ellen gyártási szempontokból, vagy a szénbeszerzési árak tekintetéből nehézség nem fog fenn, kizárólag magyar szénbányáknál szerzessenek be.

Továbbá ki fogjuk kötni, hogy a gőzgép készítéséhez hazai anyagok használtassanak fel s külföldről származó anyagok felhasználása a máv. igazgatósága előzőleg kikérendő engedélye alapján csak az esetben lesz megengedve, ha ezen anyagok beföldön nem gyártatnak, illetve kellő időben nem gyártatnak oly mennyiségben, mint amilyenre szállítónak a gőzgép szállítási határidejére való tekintetből szüksége van.

Az anyagok beszerzési forrásai ennél fogva a m. kir. államvasutak gépészeti főosztályának jóváhagyása végett előzőleg bejelentendők lesznek és kikötjük, hogy az engedélyezett beszerzési forrásokból való származását úgy a máv. igazgatósága, mint az e részben külön megbízással bíró iparfelügyelő is ellenőrizni fogják, illetve ellenőrizni jogosítva. Szállító köteles lesz a belső kereskedőktől vásárolt cikkeknek a kereskedő számláján az illető kereskedő által megjelöltetni azon gyár vagy iparteleg nevét és iparteleg helyét, honnan a cikkek való és a máv. igazgatósága, illetve az iparfelügyelő ellenőrzésének magát ily esetekben is alávetni.

Per esetére egyetértőleg megállapítatik, hogy a jelen pályázati hirdetés alapján eszközözendő megrendelésekből eredő mindazon perekben, amelyet a magy. kir. államvasutak igazgatósága mint felperes folyamatba tenne, aláveti magát szállító a magy. kir. államvasutak tetszése szerint szabadon választandó akár a sommás, akár a rendes bíróság illetékességének és eljárásának.

Ellenben azon perek, amelyekben a magy. kir. államvasutak mint alperes jelentkeznék, csakis a m. kir. államvasutak igazgatóságának székhelye szerinti illetékes bíróság előtt az ügy természetének megfelelő eljárás szerint döntendők el.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának azt a jogot, hogy tekintet nélkül az ajánlott árakra, ajánlattevőket az általuk ajánlott gőzgép szállításával bizhassa meg, vagy ajánlatot nem tett más céget a szállítással megbizhasson és a szállítástól egészen eltekintessen.

Ajánlattevő ajánlatával annak benyújtásától számítva 3 hónapig kötelezettségben marad.

Budapest, 1902. évi október hóban.

Az igazgatóság

(Utánnomás nem díjazatik.)